

1920. JULIUS 15.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

LIX. ÉVF.

KÖZLÖNYE

13—14. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 15-én.

* Előfizetési díj egy évre 80 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 K alapítványt tettek, valamint a rendes tagok az esedékes alap. kamat, illetőleg 20 K évi tagsági díj, valamint az 1920. évre alapító és rendes tagokra nézve egyaránt kivetett 40 K pótdíj fejében kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 K-nál kevesebbet alapítottak, ezenfelül 10 K-t fizetnek.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. em.

◄ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék. ►

(Telefon: 37—22.)

Az Alföld fásításának kérdéséhez.

Irta és az OMGE-ben előadta Kiss Ferencz min. tanácsos.

Hogy a Duna-Tisza közötti homokterületeken régen a történelem előtti időkben, legalább csoportokban erdők voltak, bizonyítja a feltalaj és anyakőzet között feltalálható akkumulációs szint.

Általában azonban mint az egész Alföld, úgy Szeged környéke is a legrégibb történeti emlékek bizonyossága szerint fákban szürkölködő, erdőtlen volt.

Priscus Rhetor könyvében Attila udvaráról így ír: „Mert ezeknél, kik Scithianak e részét lakják se Kő se Fa; hanem máshonnan hordott épültre valókkal élnek”.

Fülöp burgundi fejedelem első lovászmestere 1433. évben Jeruzsálemből visszatérve, Pancsova, Becskerek érintésével Szegedre érkezett. Ezen útjának leírásában az Alföldről szintén mint faszegény vidékről emlékezik meg: „Egész utamban kis pataktól körülvelt két kis berken kívül egyetlen élőfát sem láttam. A lakosok csak szalmával és náddal tüzelnek”.

Még a XVIII-ik század végén is teljesen fátlannul állott Szeged

környéke s nagykiterjedésű homokbuczkái. Vedress István egykoru író, az erdőültetésre buzdítva a város lakóit, azt mondja: „Az olyan helyeken, mint Szegednek a környéke, ahol t. i. nemcsak semmi erdők nincsenek, hanem ahol több mértföldre el lehet menni, még se lát csak egyetlenegy fát is az ember, úgy kell tekinteni egy ujonnan ültetett Erdőt, mintegy ma született első Gyermevét Édes Anyának“. Máshol így ír: „A Marha Török, Szalma, Nád, Gyékény s más Dudva, Gizgaz a Fa szüke miatt a Tűzre rakatik“.

Még kevésbbé bővelkedtek Szeged lakosai az épületfának való anyagból: „Eleink megérték avval, ha mi hánt-vetett létekből, fűzfaágakból felcsinálták házuk gerendázattját, Gyékénynyel vagy Náddal felverték Tetejét“. Nem lehetetlen azonban az sem, hogy Szeged város körül folyó erek partjai a török háboruk előtt fákkal voltak koszorúzva. De a török uralom alatt részben erődítésekhez, nagyobb részben pedig tűzifának kihasználtattak s egyszersmind el is pusztítottak. Mert a győztes s uralkodó törökök nem elégedtek meg a tőzeg és gyékény tűzrevalóval. De a török háboruk alatt beszállásolt magyar katonák is sok fát fogyasztottak.

Török uralom alatt pusztult el valószínűleg a szegedi Maty partján lévő Fevere, talán a Főéri erdő is, amelyből az alsóvárosi ferenczrendi barátok XV. században épült templomának a födele fája vágatótt.

A jelenlegi királyhalmi új iskolától keletre mintegy másfél kilométerre volt egy tölgyfaerdő a homokon is, Ásotthalma környékén.

E tölgyfaerdőcske eredetét a török kiűzetés idejére teszik; ugyanis „Azon szétszórótt makkokból származottnak lenni mondanak, melyeket a Török kergetéskor, az ott tanyázó Hadak Lovai számára abraknak oda hordtak“.

Hogy a XVIII. században Szeged városnak voltak erdei a város környékén, bizonyítja a csőszöknek a XVIII. század elejéről való eskümintája. Eszerint megesküdött a csősz, hogy vigyázni fog „Szöllőkre, mezőkre, szántóföldeken lévő vetésekre és Erdőkre s fűzesekre, nemkülönb a vizek ellen készített töltésekre, a nemes város tilalmas mezeit, földeit, szigettyeit, kerttyeit, Erdett és fűzeseit megóvjá“ stb.

A legrégebb mesterségesen ültetett erdő, melyet okmányilag is lehet igazolni, Dugonics András városi polgármester által telepített fűzdugványokról, az 1760-as években felsővároson, melyet régebben Kis-Pestnek neveztek.

Az 1770-es évek elején alsó- és felsővároson a nagy emlékeztető Mária Terézia királyné által kiadott rendeletek folytán, tölgy-, makk-, és szilmagvetéseket eszközöltek.

Ez erdők nagysága még 1828. évben 22 kat. holdat tett ki.

Az 1790-ik esztendőben telepített a Szillér partján *Etelka erdeje*, a tudós Dugonics András tervezete szerint, 6000 drb. fűzdugványról Vedress István városi földmérő által.

Ezen erdő ültetését követte az *Etele* nevű erdő ültetése, melyet Volförd József polgármester telepített az 1790-es években a Bánomkertek alatt.

Voltak azonban fent említett erdőkön kívül természetes uton települt fűzfaerdők a mai Boszorkányszigeten, Sebesfok mellett Kistisza Szigetjén (Bánomkertek mellett), nemkülönben Szeged felett a Maros és Tisza mentén, erre engednek következtetni a régi időből fennmaradt halásztanyák nevei, mint a „Vesszős”, „Nagy-Fűzfás” elnevezések.

Az előbb tárgyalt erdők az Asotthalma nevezetű környék tölgyfaerdőcskéjének kivételével, mind a város környékén, azaz a kötöttebb, magasabb, részben ártérben fekvő földeken telepítettek.

A város külterületét képező mintegy 130.000 kat. holdnyi homokterületen a múlt század elejéig erdő nem volt, csak egyes kisebb kiterjedésű fehérnyárfabokrok. Megdönthetetlen tanubizonnyítékát nyújtja ennek az 1776—77. évben készült Bolla-féle részletes térkép, melyen az előbb tárgyalt tölgyerdőcskén kívül semmiféle erdő jelezve nincs. Hogy egyes bokrok azonban voltak, igazolják a térképen olvasható következő elnevezések: „Bokros-halom” a mai Süvegbokor mellett, „Kajla fája” a felsőasotthalmi erdő, „Tóth fája” a mai Dugonics erdő területén.

Ezen említett területeken még az 1886. évben mindenütt megtaláltam a természetes uton települt fehérnyárfacsoportokat, nemkülönben a mai Rivó erdő déli részében is.

Hogy Szeged város az erdők telepítésével a múlt század végéig egyáltalában nem foglalkozott, dacára annak, hogy a hajó-

építéshez és egyéb szükségletekre már századokkal előbb igen sok fát használtak fel, annak tulajdonítható, hogy a Tiszán és Maroson a sószállítással együtt már a XIII-ik században az *épület-fák* szállítása is eszközölte.

Maguk az olcsóbb kivitelű, kezdetlegesebb faszállító hajók legnagyobb részben Szegeden eladattak, amelyekből itt kisebb vízijárműveket készítettek s egyéb czélokra felhasználtak.

Hogy a fának vizen való szállítását igen nagy mértékben üzték, tanubizonyóságot tesz róla a XVI-ik század elején II-ik Lajos által kiadott védlevél is, mely a Maroson fát szállító szegedi polgároknak bárhol is, bármivel való megadóztatását tilalmazza.

Sok tűzfát felhasználtak a nagyban divó téгла- és mészégetésnél. Az 1817. évi április hó 17-ről kelt polgármesteri jelentésből kitűnik, hogy Kundt Pál tokaji bíró 100 öl kemény tűzfának téглаégetéshez való szállítására kötelezte magát.

Jóllehet az erdőgyarapításra és ápolásra vonatkozó s a XVIII-ik század második felében kiadott, nem egy tekintetben üdvös rendeletek a szegedi Nemes Magistratushoz is eljutottak, azok itt kellő talajra nem találtak.

Az alföldi homokterületek mesterséges beerdősítésének kísérleteivel találkozunk ugyan már az 1786. évben. Gregori János orvos volt az, aki a bácsmegyei homokos és pusztá földek befásítására ajánlkozik a királyi fenséghez 1786. év szeptember hó 10-én intézett javaslatával.

A famagvakat szántott talajba javasolja vetni, fanemekül mint a homokra *egyedül megfelelőt* a nyírfát és erdeifenyőt ajánlja.

Gregori 1788. év április hó 10-én részletes javaslatot dolgozott ki a magyarországi pusztaterületek befásításáról, mely három főrésze oszlik.

Első részében foglalkozik a talajok minőségével, második részében erdei famagvak elvetésével és erdők telepítésével, harmadik részében a vetések és erdők nevelésével.

Bár fentiekből látszik, hogy Gregori nagy szeretettel fáradozott eszméjének kivitelén s helyenkint helyes nyomokon is járt, mégis tevékenységének maradandó nyoma mai nap nem található, sem a régi okmányok erről meg nem emlékeznek. Ugy látszik,

csehországi nedvesebb klimájú vidéken szerzett tapasztalatait nem tudta az alföldi viszonyoknak megfelelőleg sikeresen felhasználni.

Csak midőn a homoki mezőgazdaság fejlődésével a tanyán is mindinkább fellépő faszükséglet beállott; de főleg, *mert a nagy kiterjedésű legelőkön igen nagy számban tenyésztett barmok és juhok léte, valamint helyenkint a művelésbe vett szántók használatossága fentiek szerint már veszélyeztetve volt a homokelárasztás által, vétetett tárgyalás alá Vedressnek az erdők telepítése tárgyában a polgármesterhez 1795. és 1799. évben újból beadott javaslata.*

A polgármesteri előterjesztés Vedress javaslata mellett állást foglalt; ennek daczára azonban erdősítések nem eszközöltettek.

Ha meggondoljuk, hogy a XVIII. század végén nálunk az ákácza csak igen gyéren volt képviselve, a feketenyárfa pedig a homokon teljesen ismeretlen volt, nem lehet csodálkozni, hogy az erdősítés oly nehezen vette kezdetét. Ehhez járulván a népnek azon téves felfogása, hogy homokterületen fát nevelni nem lehet.

Pedig hogy minő károsításokat okozott a szél a XVIII. század végén, a homoksiványoknak továbbterjesztése által, fogalmat szerezhetünk a kecskeméti határban az 1792. és 1805—1806. évben meg-ejtett felmérések eredményéből: ezek szerint előbb említett évben találtatott két négyzetmérföld homoksivány, mely 15 év alatt hat négyzetmérföldre szaporodott fel. Pest megyében pedig 30 négyzetmérföldet foglal el a homoksivány.

De Vedress írásai szerint Szeged határában sem voltak külön-bek a viszonyok.

Kistelek községben, mely Szegedhez tartozott, az 1789. esztendőben a Csongrádi-utczában észak felől a négy végső házat a sivány homok ablakjaik magasságáig elborította, nemkülönben a Pesti-utca északi részét is veszély fenyegette.

Vedress István lángelméjével már a XVIII. század végén fel-fogta, hogy a mindinkább szaporodó sivány homoknak elfojtása elodázhatatlan.

A városnak homokos legelőiből egyelőre 7000 holdnak be-erdősítését hozta javaslatba. Számadatokkal igyekezik kimutatni hogy nemcsak óriási közvetett, hanem közvetlen haszna is van az erdőnek. A baromtenyésztésnek is csak előnyére leend, mert míg egyfelől az elfojtott homokon megtelepült füvek bő táplálékot adnak

a marháknak, addig a sorvasztó melegekben üdítő árnyékot nyujtának, a téli fürgeteges időben pedig barátságos menedékhelyet szolgáltatnak.

Javaslatra azonban ekkor még kellő talajra nem talált, bár már hívei voltak. „Ezen Javaslás többször és sokak által vizsgálóra vétetett; jónak és hasznosnak találtatott; de némely okok miatt még ezen időkorban teljesítése elmulasztatott.”

Vedress István földmérőnek elévülhetetlen érdemei vannak az alföldi homoksiványok elfojtásában, nemcsak a sikeres kezdeményezés folytán, hanem az által is, hogy ő volt az, aki a homoknak majd egy századon át uralkodó szerepet játszó fáját, a fekete (csomoros) nyárfát a homokon megtelepítette.

Talán hihetetlennek is látszik a fenti állítás azok előtt, akik csak a helyszínéről ismerik a homoki erdőt. Hisz még egypár évtizeddel ezelőtt is a homoki erdő fogalma vidékünkön a nyárfával volt összekötve. A most élő legtöbb ember azt gondolja, hogy a csomoros nyárfa ősidőktől van megtelepedve a homokon.

Az alföldi homokerdők ősanja a Maros folyó mellől származik. Vedress György, Istvánnak édes atyja, 1793-ban a kizombori határban Csipkés nevű kiszakadásnál, gyönyörű, közel másfél ölnyi magas, esztendősnővősű bokornyárfa-fiatalokra találván, azokból 400 darabra valót próbára való elültetés végett átalhozott.

Ezen gyönyörűen felkapott fiatalosnak ágait szedette meg legelsőbb Pillik József kisteleki tisztartó, s azokat Kistelek község felső végén lévő siványba elültette. Ez volt a legelső feketenyárfa-erdő, mely az alföldi nagy kiterjedésű homoksiványokon telepített.

Idők folytával innét terjedt el a feketenyárfa Szabadkára, Dorozsmára, Félegyházára, Csongrádra, Deszkre és Écskára (Torontál megye).

Szabadkán ugyan már 1770., 1771-ben eszközöltek mesterséges erdősítést tölgymakkvetéssel, 1784-ben feketefenyővel is tettek kísérletet, de kevés eredménnyel, úgy hogy 1786-ban még csak 32—35 kat. hold erdeje volt a városnak. Nyárfával azonban csak a múlt század első tizedeiben tétetett kísérlet.

Az első kísérletek sikerülvén és 1805-ik év április hó 24-én

7055. szám alatt újból felségrendelet érkezvén a sivány homokok befásítása tárgyában, Vedress pedig nem szünnén meg befolyását az erdőtelepítés érdekében latba vetni, ugyanez évben Csengelén megkezdett az erdősisítés s folytatódott 1806-ban. Az ültetés Pillik József inspektor felügyelete mellett kisteleki jobbágysok által robotmunkában *furóval* végeztetett. Az erdősisítés eper-, ákác-, vadkörte- és vadalma-, tölgyfa, szilfa, nyírfa, fűzfa és fekete (rezgő) nyárfával eszközöltetett.

A tekintetes nemes tanács most már nem elégedett meg az erdősisítési munkát fogantatásának elrendelésével, hanem azt eredményesebbé tenni azáltal is igyekezett, hogy az első két évi erdősisítést 1807. évi november hó 16-tól kelt 2481. számú végzésével a polgármester elnöksége alatt, Vedress István s több választott községi taggal együtt meg is vizsgálta.

Az előbb említett két évben elültetett fákból megfogantott:

eperfa	---	---	---	---	---	---	---	82
ákácfa	---	---	---	---	---	---	---	421
vadkörte- és almafa	---	---	---	---	---	---	---	132
tölgyfa	---	---	---	---	---	---	---	13
nyírfa	---	---	---	---	---	---	---	21
szilfa	---	---	---	---	---	---	---	1,358
fűzfa	---	---	---	---	---	---	---	83,368
fekete (rezgő) nyárfa	---	---	---	---	---	---	---	286,899
összesen: --- ---								372,294 drb.

Miután a csemeték 1 öles kötelékben ültetődtek, az ültetést teljesnek véve 2327 kat. hold terület erdősisített be az első két évben.

Fentiekből látjuk, hogy az első két évi erdősisítés igen szép eredményt mutat fel.

A következő, vagyis 1807. évben vette kezdetét az erdősisítés az alsótanyai közlegelőkön lévő igen nagy kiterjedésű homok-siványokon.

Sok küzdelemmel fásítottak be a kártékony siványok, még pedig legnagyobb részben csomoros nyárfával s csak 82% részben fűzfával; de a csomoros nyárfa, mely sok ezer holdra menő területet hódított meg a kulturának s igen sokat az elárasztástól megvédett, mai napon homokon már a múlté.

A csomoros (fekete) nyárfa és fűzfa tulajdonságainál fogva homokon magától megtelepülni és fennmaradni nem tud.

A fák természetes felujulása magról vagy gyökérsarjakról állhat be. A csomoros nyár és fűz azonban magját június hó végén érleli meg, midőn nemcsak a csapadék kevés, hanem az átlagos déli hőmérsék is magasabb 4 fok C-sal, mint az előbbi hónapban. Csiraképességét 4—6 napnál tovább nem igen tartja meg, tehát igen rövid időre terjed kikelhetésének ideje, de ha ép egy langyos eső megáztatja s 3—4 nap múlva ki is kel a kicsi mag, nem tud az egyébként nagyon meleg és száraz napokon oly mély gyökeret verni, hogy a továbbfejlődéshez szükséges nedveséget mélyebb helyről felszívja, gyenge csiralevelei pedig a nap perzselő hatásának s a homokfelszín visszaverődő melegének nem tudva ellentállani, mielőbb kiszül.

Életképes gyökérsarjakat nem tud fejleszteni, bár a vágásokban, közel a homok felszíne alatt futó gyökerek a kendervetés sűrűségével mérkőző számos sarjat hajtanak járulékos rügyeikből, önállósodni egy sem tud s két-három év múlva, de sokszor már az első évben a szárazság miatt kipusztulnak, mert a felszín alatt futó vékonyabb vízszintes gyökerek sem tápanyaggal, sem kellő vízzel a feles számban lévő sarjakat ellátni nem tudják.

Ha 30 éves vágásforgóban tarvágás mellett kezeljük a csomoros nyárfaerdőt, 100—110 évig élélhet, de ha csemeték kiültetésével nem pótoljuk, ennyi idő elmultával teljesen kipusztul.

A fehérsnyár ellenben nemcsak kitünően nevel sarjról életképes önállóvá váló számos egyedet, de azon tulajdonsága, hogy zsengeőbb homokon otthonos, s magját már április hó utolsó vagy május hó első napjaiban megérleli, képessé teszi, hogy már 15 éven felüli korban ezrekre menő életképes utódot neveljen.

Ott azonban, honnét a csomoros nyárfát és fűzet a homokra hozták, a fehérsnyárfával szemben ezek az uralkodók. Mert míg a fehérsnyárnak korán érő magját a vizek május havi ugynevezett zöld árja magával sodorja az árterületekről, a június hóban már legtöbbször víznélkül lévő, de zsenge árterületek, porondok melegágyként fogadják be a június hó végén érő fűz- és csomoros nyárfamagot.

Mint fentiekből látható, a fának természetes uton magról való

megtelepülése a homokon igen korlátozott. Reánk a régi időkről csak fehérynárcsoportok maradtak s a legeltetés veszedelmétől s vadkártól, tüskés galyaik által megvédett kőkény, galagonya, borbolyasóskabokrok s szűrös tűik által védett borókacsoportok.

A természet mostohaságát az erdőtelepítéssel szemben a homokon csak az ember kitartó, fáradtságos, szakszerű tevékenységével győzhetjük le.

A Duna-Tisza közötti homokterületek kialakulása a geológusok szerint a víz és szelek hatásának köszönhető, e két természeti erőnek különböző jellege a homoktalajokon maradandó nyomot is hagyott. Míg a folyóvíz által felhalmozott homok magába zárja az anyaközetnek víz által fel nem oldható legnagyobb részét, addig a szél az általa létrehozott homoktalajokban igen mélyreható osztályozást visz véghez. Nemcsak a szintkülönbségek számtalan változását okozza, hanem a talajt alkotó kisebb-nagyobb, tápanyagokban is felette változó részecskék kiválogatásával s különböző távolságokban való elhelyezésével a talajnak szeszélyes, lehet mondani lépten-nyomon változó tápanyag elosztását s vízfelvevő képességét hozza létre.

A homoktalaj domborlati viszonyait illetőleg megkülönböztetünk *buczkát, sík területet és mélyedést* vagy semlyéket.

Buczkák alatt értjük azon kisebb-nagyobb dombocskákat, melyeket a szél oly helyeken, hol ereje megtörött, a magával vitt homokszemecskék lerakása folytán képez. Ezek a szomszédos területekhez viszonyítva lehetnek magasak, középmagasak vagy alacsonyak. Képződésük többféle lehet; vagy a sima, fedetlen talajt kezdi ki a szél ott, hol az alkotó homok lazább s ezt mindig nagyobbítva, képezi a buczkaiveket a nekik megfelelő kifuvásokkal, vagy a kevésbé összefüggő homokszemek a szél által *alacsonyabb* vagy *magasabb* akadályon szállíttatnak át. Így az ellipszis-alaku buczkafodrok állanak elő, melyek nemcsak előre haladnak, hanem oldalt is terjeszkednek. A szél a homokot mindaddig hordja a fenékből, míg az annyira nem süllyed, hogy a talajvíz a széljárás idejében mindig nedvesen tartja a homokot, vagy több egy-
mást követő nedvesebb esztendő alatt a fenék begyepesedik.

A buczkák alakját különösen befolyásolja azon akadály, mely a szél által szállított homok lerakását előidézi.

A buczkák termékenységére vonatkozólag megjegyzem, hogy azok északnyugati része mindig a legsoványabb, mert jobb része elhordatott.

Hogy a szél ereje által eszközölt talajosztályozás mily nagy különbségeket képes létrehozni, láthatjuk a Kecskemét, Orgovány, Izsák, Vadkert, Kiskunhalas határában nagy területeket alkotó magas buczkákon.

A szél ép a homok termékenységét előmozdító, finom poralakban jelenlevő agyagos részeket és humuszt választja ki legkönnyebben a kvarciszemek közül s hordja el messzire eredeti helyétől. Ezáltal nemcsak a tápanyag fogyatkozását okozza, hanem a meglévőknék felhasználását is erősen gátolja, mert a homok vízfellevő képességét s annak gyorsaságát a legalacsonyabb fokra szállítja.

A csapadék behatolásáról a különböző homoktalajokba egyszerű módon olykép győződhetünk meg, ha szemcseppentő üvegből vizet csepegtetünk a homokfelületre. Míg a termékeny humuszos homokfelület a vízcseppek a legnagyobb mőhóssággal pillanat alatt elnyeli, addig a terméketlen, agyag- és humuszmentes, apróbb szemű homoktalaj felületére cseppentett víz a felületen marad s legnagyobb részben elpárolog. Ha még figyelembe vesszük, hogy a ritkás csomókban fellépő, dús gyökérzetel ellátott növények (*Festuca vaginata*) ép ezen talajrészleteken 61.5%-kal több vizet párologtatnak el, mint a csupasz homok, előttünk áll az oka annak, hogy ilyen talajon miért nem tudnak megtelepülni igényesebb növények s miért marad a talaj állandóan sovány. Ugyanis ezen szárazságot tűrő növények alig képeznek humuszt, másrészt ezen talajban ép soványságánál s a rajta lévő igénytelen növények miatt, *sem állati, sem alsóbbrendű növényi élet nincs*, mely a talaj termőképességének fokozásában oly hatalmas szerepet játszik.

A sík területek lehetnek eredeti lerakódás eredményei, de szelek is hoznak létre ilyeneket; előbbiek rendes körülmények között termékenyebbek, utóbbiak soványabbak; ezen területek általában a mezőgazdaság által vannak lefoglalva.

A mélyedések lehetnek őseredetűek és jelenkoriak; első általában kötöttek, sokszor sókban gazdag fenékkal bírnak, mely a csapadékot nem bocsátja át; utóbbiaknál ellenben ilyen vízát-
hat-

lan fenék nincsen, ép azért használhatóságuk között is igen eltérő különbségek vannak.

A fent tárgyalt területek közül legtermékenyebbek a sík területek, melyek között igen sokszor nagyobb kiterjedésű, a kötöttebb földeket jószágban meghaladó, fekete színű homokrészletek vannak.

Ezek mindig bizonyos szintben találhatók, melyeknek eredete a vízi növények igen gazdag s hosszú évekre kiterjedő tenyészetére vezethető vissza. Mint jelenben is előfordulnak vízben gazdagabb, egymás után következő évek, melyeknek nedves jellegét az azonnal fellépő, a rendestől eltérő növénytenyészetén is látjuk, ép úgy voltak talán századokra kiterjedő s ugyanazon vízszinttel bíró időszakok. Természetesen voltak olyan területek, melyeken magasabb, és voltak olyanok, hol sekélyebb vízoszlop állott, úgy hogy egyik területen a vízi növények már megtelepülni nem tudtak, ellenben a másikon buja vízi növénytenyészet fejlődhetett ki, mely minden évben gyarapította a víz fenekére hulló növényanyagokkal a humusztartalmat, s emelte a tó fenekét.

A vizesebbet követő szárazabb korszakban az előbb tárgyalt talajrészletek növényzete és a levegő behatása folytán a savanyu humusz is átalakult s keletkeztek a mezőgazdaságra oly értékes feketehomok-területek.

Ezen feketehomok-területek a buczkás részek között is sokszor előfordulnak, rendszerint azonban kisebb részletekben, mert ezek is ép oly magas vízzel borítottak, mint az előbb tárgyaltak; ezek azonban legtöbbször a szárazabb korszak beálltával homokkal elárasztattak s a levegőtől így elzáratván, nagy savanyu humusztartalmuknál fogva fatenyészetre kevésbé alkalmasok.

A sókban gazdagabb vízáthatlan réteggel bíró fenekek, ha a szél által homokkal sekélyen meghordattak, és a talajvíz által állandóan táplált lapályosabb részek nyújtják a homokon oly becses természetes szénatermőterületeket. Ezek, ha nem tulságos nedvesek, semlyéknek neveztetnek s a legjobb kaszálót és legelőt nyújtják.

Ezen semlyékek sikeres beerdősítése igen nehéz, sőt legtöbbször lehetetlen; de miután ezek a homokon valóságos Isten áldásának tekintendők, beerdősítésükre nem is gondol egyetlen szakember sem.

A kifuvás által keletkezett semlyék beerdősítése azonban, miután a vízáthallan agyagos réteget nélkülözi, könnyen eszközölhető, ha a tavasszal fellépő talajvizek nem maradnak meg hosszú ideig, vagyis a melegebb időszak beálltáig. Ezen semlyékek sokkal gyengébb minőségű legelőt nyújtanak, mint az előbbieik. Ha rajtuk a serevény fűz tenyészik, biztos sikerrel erdősíthetjük feketefenyővel, hogy később az értékesebb tölgy- és szilnek tenyésztésére alkalmassá tegyük.

A homoknak a domborlati viszonyokból s növényekkel való fedettségéből származó nedvtartalma a termékenységre igen nagy kihatással van. A szél által, vagy emberi erő által nem nagy időközökben megmozgatott homok sohasem szárad ki 10 cm-en alul, holott ugyanakkor a talajvíz vagy hó által összenyomott s növénynyel bár ritkábban fedett nyugvó homokon igen száraz időben 80 cm-ig is le kell ásni nedves homokért.

Sajnos, a Duna-Tisza között sok ezer kat. holdra menő terület van olyan, mely a természetadta tápanyagokban annyira szűkölködik, hogy az évi termés oly csekély, hogy számba alig jöhet. Addig, amíg az ország a lakosság gondtalan életét biztosító természeti kincsekkel rendelkezett, nem gondoltunk a több fáradságot s több időt követelő földben rejlő javak feltárására, most azonban, midőn ezek nagyobb részét, bár időlegesen, nélkülöznünk kell, mindent el kell követnünk, hogy abból a kevesebből, ami megmaradt, mindent a legokosabban legnagyobb hozammal használjunk ki.

Miután az előbb említett homokterületek a termelés összes feltételeivel rendelkeznek, a *tápanyag kivételével*, a meglévő tényezőkben rejlő nemzeti vagyont gyümölcsözetlenül, vagy kevésbé gyümölcsözően hagyni nem lehet. A legsoványabb homokban is termelhető bármely mezőgazdasági növény, ha kellő mennyiségű tápanyagot raktározunk fel benne. A Duna-Tisza között lévő nagy kiterjedésű, majdnem terméketlen homokterületekbe mesterségesen tápanyagokat felraktározni azonban nincs módunkban; a természetadta eszközöket kell tehát erre kihasználnunk. Ilyen természetes tápanyagfelhalmozást az erdősítéssel biztosíthatunk.

Soha nagyobb szükségünk nem volt az erdőre, mint napjainkban. *Az erdőnek a környezetre való előnyös hatását ki tudná*

pénzben kiszámítani? Minden arra int bennünket, hogy becsüljük meg a fát, s nagyobbítsuk erdeinket az Alföldön.

Mint előbb már említettem, a Duna-Tisza közötti futóhomokterületeken a XIX. században meglévő erdők legnagyobb részben mesterséges uton telepítették, még pedig főleg feketenyár- s csak kisebb mérvben fűz- és kanadainyárdugványokról.

Akik még ismerték a régi csomoros nyárfaerdőket a homokon, legtöbbször kicsinylő mosolylyal adóztak a kezdeményezők nagy fáradsággal végzett munkájának. Igaz ugyan, hogy a fekete (csomoros) nyárfa valamire való törzset alig alkotó egyedeivel, a törzset gazdagon ellepő adventív rügyekből képződő dudorodásaival, nem a legjobb benyomást kelti, de ha meggondoljuk, hogy ezen fanemmel mily sok ezer katasztrális hold futóhomok kötött meg, s mintegy előmunkáját képezte a későbbi, értékesebb anyagot szolgáltató fanemek megtelepítésének, elismerésünkkel kell adózni azon kornak ellenszenvet, tudatlanságot leküzdő, szakértelmet eláruló fáradságos munkájáért.

Az 1840-es évek elején az alföldi fásítások majdnem teljesen megakadtak, csak az 1863-ik évben fellépő erős száraz szelek által keletkezett, igen figyelemreméltó nagyságu sivány homokterületek hívták fel a hatóságoknak figyelmét a mindinkább elhatalmasodó bajok megakadályozására.

Szeged sz. kir. város hatósága 1868-ban bizottságot küld ki az újabban keletkezett sivány homokok megvizsgálására, melynek eredménye lett az erdősítések újbóli megkezdése, mely csak Szegeden mintegy 700 katasztrális holddal szaporította az erdőállományt. Nagy haladás mutatkozott a régihez képest, mert most már a nyárfajok mellett legnagyobb részben az értékesebb ákác-csemetékkel történt az ültetés. Hibául rovandó fel azonban, hogy a talaj tulajdonságait kevésbé méltatták figyelemre s ép azért sok területen synylódott vagy el is pusztult az erdő.

Az ákácznak térhódítása ezidőtől kezdve állandó lett a homokterületeken, úgy hogy e század első tizedében az alföldi erdők 80—85%-át az ákác foglalta el.

A homokterületek erdősítésének új korszaka, mely jelenben is tart, az 1880-as évek közepén veszi kezdetét. Ekkor szakítanak

a szakemberek azon felfogással, hogy futóhomokon irtás nem eszközölhető, bár ezt burkoltan a törvény is tiltja.

Az 1885-ik évtől kezdődik a homoki erdőknek ortolással és mezőgazdasági használattal egybekötött csemeték kiültetése által való felujtása. A szakemberek belátták, hogy a csemeték fejlődésére igen káros gyomoknak a szántással és kapálással való eltávolításával sokkal többet használunk az erdőnek, mint ártanak a szelek a fellazított talaj mozgatásával. De még mindig kísért a szeleknek tulbecsült káros befolyása, mert az ültetésnél az irtást és szántást ellensúlyozandó, 1,5 *m* négyzetes, sőt ennél sűrűbb köteléket alkalmaztak. Sok év gyakorlati tapasztalataival lehetett csak kaput nyitni ezen téves és káros felfogáson; míg a felsőbb hatóság is engedélyezte a nagyobb hálózat melletti ültetéseket a lombfáknál, a tölgy kivételével.

A sűrű ültetésnek két igen megszivlelendő káros következménye van: először sokba kerül, másodszor a fák növekedése, különösen sovány homokon, nagyon lemarad. Bár áterdölésekkel segíthetünk a baj egy részén, de különösen ákácznál, a sűrű ültetés hibáját teljesen jóvá nem tehetjük, mert bár levegőt a ritkítással adhatunk a fenntartandó egyedeknek, de azt a tápanyagot, melyet a sarjak még mindig felhasználnak, nem tudjuk pótolni. De legtöbb helyen még az a hiba is elkövetetik, hogy az áterdölés későn, vagy nem elég erősen foganatosítatik. Mindkét eset nagyon megbosszulja magát, mert a fenntartandó ákáczegyedek vékony törzsszel és csekély koronával nyulnak fel; az ákác pedig nagyobb magasságban koronát képezni nem tud, s így a vágható állományok ugyan elég hosszú, de vastagságban csak vékony méretű anyagot szolgáltatnak. Már pedig az ákác jelenlegi használhatóságának teljesen megfelel közepes méretben a 8 *m*, vastagabb méretben a 6 *m* törzsmagasság.

Ezidőszerint az ákác használhatósága, kitűnő tulajdonságai mellett, a gyakorlatban azért oly csekély, mert csak legfeljebb 20—25 *cm* középátmérőjű tönkök kerülnek a forgalomba.

A világháború második évének elején a hadvezetőség ákáczfából akarta gyártani az ismétlőfegyverek agyát; a terv kivitele azon akadt meg, hogy még a szükséglet csekély részét sem tudtuk több százezer kat. holdra menő ákáczosainkból fedezni, mert

megfelelő vastagságú fák a jelenben divó erdőgazdálkodás mellett nem nevelhetők.

Hogy a vastagabb méretű ákácztörzskeresletet is kielégíthes-sük, jövőben szükség leend egyes, erre alkalmas erdőgazdaságok-ban az eddiginél jóval nagyobb kötelék mellett való ültetésre.

Mezőgazdaságokban a dülőutak és szakaszos legelőgazdasá-gok taghatárai igen alkalmasak az alacsonyabb, de vastagabb méretű törzsek nevelésére. Az előbb tárgyalt nagyobb kötelék azonban csak az ákáczfánál alkalmazandó, mert ezen fanem koro-nája és gyökérzete sok levegőt kíván. Miután a tölgy fiatal korá-ban rá van utalva egymás támogatására, másrészt mivel gyökereivel nem fut be oly nagy területet, sokkal sűrűbb állásba telepítendő, különösen ha magról ujitjuk a területet. A feketefenyőnél az 1.5 m csemete- és 2 m sortávolság lehet a legmagasabb kötelék; bár fiatalabb korban a sűrűbb állást is kibírná tekintettel azon-ban az illető anyag és ültetés magas költségeire, nem ajánla-tos. Általában jobb talajon sűrűbb lehet az ültetés, mint a gyen-gébben; de szakszerű áterdőlésről a kellő időben gondoskod-nunk kell.

Egy igen fontos lépéssel haladt előre a homoki erdészet, még ugyancsak a most tárgyalt időszakban, a beültetendő talajok becslésénél; midőn szakembereink különös gondot kezdettek for-dítani az erdőben lévő fák s az ott tenyésző ős növényzetre, s általában figyelemmel kezdték kísérni a talajban, s azon lévő állati és növényi életet.

Az a növény, mely keletkezését, fejlődését annak a darabka földnek köszöni, melyen ki tudja, hány egyede élte le rövid életét s évtizedek, vagy talán századok óta találja fel a létfenntartáshoz szükséges tápanyagokat, az megmondja annak, ki beszélni tud annak nyelvén, nemcsak azt, hogy mi van a talajban, hanem azt is, hogy mennyi használható fel abból.

A talaj minőségének ily alapon való részletes elkülönítése maga után vonta a tenyésztendő fanemeknek elegyetlen csoportok-ban való telepítését. Nem kell már különböző igényű és növesű fákat elegyíteni a célból, hogy valamelyik majd csak beválik.

Fő fanem valószínűleg még sokáig az *ákác* marad az Alföldön, mely oly sokoldalú használhatósága, gyors növése, ki-

tűnő gyökér- és tuskósarjadzása folytán a közönség legkedveltebb fájává lett. Soha keresettebb nem volt, mint az elmúlt faszegény télen; még a városi lakosság is, mely csak a parkokból s a fatelepről ismeri a fát, a nagyon lábrakapott fatolvajlásnál számtalan fa közül is kikereste az ákáczt. Azon tulajdonsága, hogy a nyers fa csak mintegy 18% vizet, s kimutatható olaj- és zsirnemű anyagokat tartalmaz, alkalmassá teszi a kályhában teljes friss állapotban való felhasználásra. Az ákáczt után következik a *fehérnyár*, nem elterjedési aránya miatt, hanem azért, mert ez az őslakó. Mint igen nagy tömeget szolgáltató fa figyelmet érdemel, különösen mióta a gyufagyárosok a rezgő- és kanadai nyárfa hiányában mindjobban keresik.

Mesterséges megtelepítése azonban csak a neki teljesen megfelelő helyen sikerül, hol messze eljutó piczi magjáról természetes úton is megtelepül; ép azért mesterséges megtelepítésének csak alárendeltebb szerep jut. A nyárfajok közül a leghosszabb életű. Kora a 300 évet is eléri mint magános fa. Záródásban azonban életkora előbbinek messze alatta marad úgy, hogy zárt állományok 50—60 évesnél magasabb vágásforgóban a jobb helyeken sem kezelhetők, mert redvesedésnek indulnak.

Jövőben, különösen gyengébb homokterületeken, az uralkodó fanemek közül az ákáczt mindjárt a *feketefenyő* követi. Ez a fanem a talaj iránti kisebb igénye s tápanyag raktározóképesége folytán fontos szerepre van hivatva az alföldi fásításoknál.

Tudjuk, hogy az ákáczt maga részére a talajt nemcsak nem javítja, hanem óriási hamutartalmánál fogva egyes tápanyagok fogyasztását eredményezi; úgy hogy előáll azon idő, midőn ezek pótlásáról gondoskodni kell. Ha még mérlegeljük a jövőben beredősítésre váró, domborlati és nedvességi viszonyainál fogva az ákácznak megfelelő, de tápanyagszegénysége folytán arra jelenben alkalmatlan, sok ezer kat. holdra menő homokterületet, melyet ákáczosok létesítésére csak a feketefenyőtelepítés tehet alkalmassá: előttünk áll a jövő képe s ezen fanemnek kellő méltányolása.

Azzal azonban meg kell barátkozni, hogy ezen fanem sem fog minden rossz homokot megjavítani, mert a feketefenyő igénytelenségének is van határa, arra el lehetünk készülve, hogy 50 éves 18—20 m magas, 40—45 cm mellmagasságu igen szépen fejlett

egyedek szomszédságában, csoportonként lesznek olyanok is, melyeknek csúcsa a talajnak, talán csak időleges alkalmatlan volta miatt, már 8—10 éves korban száradásnak indul.

Egyik hátrányául fel kell említeni, hogy a feketefenyőcsemétől csak gondos s költséges nevelés mellett várhatunk, különösen soványabb száraz talajokon, sikeres fogamzást; sőt nem szabad visszariadnunk a legmostohább területeken a szintén költséges pásztás ásózástól, vagy erre alkalmas helyeken a kevésbé költséges pásztás szántástól sem. Hisz olyan területeket hódítunk meg az erdőkultúrának, melyek jelenben majdnem mint terméketlenek szerepelnek s az eddigi gazdálkodás mellett azok is maradnak. A dunántúli homok s egyéb területeken elég nagy mennyiségben telepített *erdeifenyőnek* nem kívánunk nagyobb szerepet juttatni a Duna-Tisza közének beerdősítésénél, részben mert fája lazább mint a feketefenyőé, rovarrellensége pedig sokkal több, mint a feketefenyőé.

A *kocsányos- és csertőlgy* jelentőség tekintetében követi előbbieket. Már jelenleg is igen szép 40—50 éves kocsányostölgyecsoportok teszik változatossá a homoki erdőket. Erőteljes talajon oly növekedést mutatnak, mely semmi kívánni valót sem hagy hátra. A telepítésnél azonban igen óvatosan kell eljárni, mert a tápanyagokban szűkölködő területeken csak szinylődik, elbokrosodik; a jobbacská felső talajrészéből táplálkozó gyökerei igen kedves csemegéje a tigris cserebogár pajodjainak, úgy hogy szárazabb időjárás mellett 15—18 éves egyedek is kiszáradnak a pajodrágás folytán. Idősebb csertőlgyállományaink még nincsenek, de Szabadkán a feketefenyővel elegyesen ezelőtt 33 évvel telepített egyedek kifogástalanul nőnek; igen szép, mintegy 18 éves csoport van a királyhalmi erdőőri szakiskola parkjában is. Öreg, molyhos tölgyepéldányok találhatók a szabadkai marhajárásban, még pedig több százéves eredetűek. A jelenlegi példányok sarjeredete kétségen kívül. A talaj ott kiválóan jó, buzatermelésre alkalmas.

Sajnálattal kell azonban megemlítenem, hogy ezen fanemeknek tenyésztésére alkalmas talaj homokon csak kevés van s azok egyenkénti kiterjedése legtöbbször a 800 négyszögölön alul marad. Fontos szerep vár a *szilfajokra is*, melyek közül a kopasz szil és nyolczhimes szil érdemelnek különösebb méltányolást. Ezen fá-

nemek nemcsak a szikkel szemben tanusított ellenállóképességük-nél, hanem sokoldalú használhatóságuk s mindinkább fokozódó keresettségük-nél fogva is figyelemre méltók. Tenyésztésükre alkalmas talaj szintén nem sok van, de ahol tenyészfeltételeik megvannak, sohasem mellőzendők.

A bibircses *nyír*, bár a talajt nem javítja, neki megfelelő helyen kisebb csoportokban szintén megtelepitendő, mert az erdőt széppé teszi s kocsirudakra fája igen keresett.

Zsengésebb helyeken *mézgáséger*, vízenyősön a *magaskőr*is telepítendő meg. Bár ezen fanemek is elég igényesek, megfelelő helyeken igen szép állományokat alkotnak.

Amerikai dió és *fehérkőr*issel is tétettek kísérletek homokon, ezek azonban csak tápdús mély talajra valók, különösen ártéri területekre; bár itt-ott előbbi fanemből homokon is találhatunk kiváló növéssü egyedeket.

A *kanadai* és *feketenyár* lassan a homokról kiszorul, mert a nekik megfelelő talajrészleteken az ákác is kifogástalanul nő. A jegenyenyár azonban, tekintve a talaj iránt való igénytelenségét, a kifujt sovány lapályokon még helyet talál, bár gyenge minőségű fája miatt a nyárfajok között használhatóság tekintetében a legutolsó helyre szorul.

A *virginiai boróka*, mely a soványabb homoktalajokon is elég kedvező fogamzás mellett telepíthető s fája gyengébb növekvés mellett is igen becses és keresett faanyagot szolgáltat, felkarolandó. Nemkülönbben kísérletek teendők az *ezüstlevelű hárssal* jobb minőségű homokrészleteken; a fa használatán kívül mint méhlegelő érdemel figyelmet; csemetéinek nevelése hosszadalmas, mert az elvetett mag csak a második évben kel.

Zsengés, kissé jobb talajokon a *kaspi fűz* is szépen nő, mely 2—3·6 m magas egyéves hajtásaival durva fonásra nagy tömegű vesszőt szolgáltat; azonban fává is lehet nevelni, midőn jó helyen 14—16 m magasságot és 18—20 cm mellmagassági vastagságot is elér 30—35 éves korban, amidőn el is hal. Fáját puhaságánál fogva járomfejekre, kapanyelekre igen kedvelik, de a fapapucs-készítő is szívesen veszi.

Zöld juharfával is történt a homokon több helyen ültetés, ezen fanem azonban egyáltalán nem vált be, részben igényessége,

részben fájának csekély használhatósága miatt. Sűrű állásban rövid életű, gyengén növekszik, kissé soványabb és szárazabb talajon csucsra hamar szárad. Mint sorfa sokkal jobban diszlik s a himvirágu egyedek igen korán és elég bő méhlegelőt nyújtanak.

Keleti czeltiszből egyes igen szép 60—80 éves példányok találhatók a homokon, erőteljes helyeken kitűnő növekvéssel. Idősebb fák közelében, sőt ezektől 3—4 km távolságban természetes felujulásképpen is találhatók; különösen olyan magasabb erdőcsoportok alatt, hol a vonuló húros rigók éjjeli szálláson voltak; elhullatott ürülékükkel a homokba jutott magvakból több helyen találhatók 15—20 éves czeltisz-egyedek. Fája szilárd és rendkívüli rugalmassága folytán sokoldaluan használható; ép azért talajigényessége daczára is kisebb csoportokban szintén telepítendő lenne.

Jobb homokon igen szépen diszlik és nagy méreteket ér el a *boglárfa*, fáját a talicsakészítők igen kedvelik. Leveleit és egyéves hajtásait azonban a *Gloeosporium nervisequium* nevű gomba igen sokszor támadja meg nagymértékben.

A *bálványfa* homokon elég jól nő s a talajjavító fanemek közé tartozik; ennek daczára telepítése nem ajánlatos, mert fája csekély értékű; gyökérsarjakról pedig oly nagy mértékben szaporodik, hogy kendersűrűségű csoportokat alkot egy-egy idősebb fa körül, mely terület tőle alig szabadítható meg. Azon tulajdonsága, hogy a felszínhez közel lévő igen vékony gyökök is mind sarjhajtásokat hoznak, melyek még az első évben önállósodnak, gyökérsarjadzási képesség tekintetében az ákácز elé helyezi, ép ezen tulajdonságánál fogva a sarjról való felujításnál, az ákácز növekedését gátolja. Talajigényei különben az ákáczczal megegyeznek, csak a sziket jobban bírja.

A hármás tövisű *gleditsia* csak erőteljesebb homokon tenyészik; miután fája nem használható jól, telepítése nem kívánatos. Élő sövényt igen jól lehetne belőle nevelni, gyökérsarjakat csak kivételesen bocsát, karbantartása azonban elég költséges.

Homokterületeken az erdősités majdnem kivétel nélkül, csemetekertben nevelt csemeték kiültetése által történik, csak a tölgy vethető magról, a nyárfajok — fehérnyár kivételével — s fűzek dugványról. Minden egyes facsemetének nevelése gondos,

költséges, szakszerű munkát kíván s főleg a magvak tenyésztetere legalkalmasabb talajt.

Fehérnyár, nyír, szil magérés után, vagyis még a tavasz végén vetendő el, a többi magvak az érést követő tavasszal. Általában a korai magvetés több sikert ígér, mint az elkészt. Bár a kései fagyok nem ritkák az Alföldön, a korán vetett magból kelt csemetének a szárazabb melegekkel szemben tanúsított ellenállóképessége bőven kárpótol az esetleges fagykárért.

Az érés évében elvetett magvakból csak gondos locsolással lehet csemetét nevelni; nem felesleges az éger- és fekete-fenyőmagvetés locsolása sem, bár utóbbi kevesebbel is beéri, azonban kelés alkalmával a madaraktól legalább 20—25 napig megvédelmezendő.

Szükséges még egyes csemetéknek az átiskolázása is. A fekete-fenyőcsemete, mely jól sikerült vetésnél kendersűrűségű, kétéves korában átiskolázandó, részben hogy a szabad állást még az ápoló területen megszokja, részben, hogy kellő mennyiségű oldalgyökér nevelésével felkészüljön a kiültetés után következő mostohább viszonyokkal való sikeres küzdelemre.

Kötöttebb talajon nevelt nyírfacsemeték szintén okvetlen átiskolázandók, mert a kötöttebb talajból homokra ültetett csemeték fogamzása felette rossz.

Ha valaki nincs abban a helyzetben, hogy csemetéit maga nevelje, legalább az átiskolázásra szorulóknál ezt végezze maga. Sorfák nevelését azonban, bár idegenből hozatott csemetével, mindig lehetőleg a helyszínén eszközöljük; mert ezek gondos csomagolása, tengelyen és vasuton való szállítása oly költségekbe s improduktív munkába kerül, melyek siker esetén sem térülnek meg, különösen ha még számba vesszük a hosszabb ut folytán sokszor előforduló rossz fogamzását ezen drága anyagnak.

Az egyes fanemek csemetenevelésének apróbb, de mégis fontos részleteire felolvasásom keretében nem térhetek ki, bár sok gyakorlati adat szakkönyveinkben nem található fel.

Életem gerinczét az Alföld fásításával töltöttem el, de csak most látom, hogy még mennyi teendő vár szaktársaimra; a nyom, melyen haladnunk kell, már jó részben ki van taposva, kiszélesíteni a jelen kor van hivatva, melyhez segítséget a várható jövődelem, erőt a mindinkább reánk nehezedő szükség fog adni.

Az új üzemrendezési utasítás ismertetése.

(Új határállandósítási és felmérési utasítás.)

Az Erdészeti Lapokban már husz év előtt bírálat tárgyává tettük a hazánkban rendszeresített üzemrendezési módszert s annak módosítását kívántuk a szabadabb mozgás és a sikeresebb erdőfelujtás érdekében. Sajnos, nálunk igen soká érlelődik minden kezdeményezés, különösen, ha csak irodalmi téren nyilvánulhat meg; visszalapozva az Erdészeti Lapokban, azt látjuk, hogy nem egy üdvös eszme merült fel azokban s maradt mégis a pusztában elhangzó szó, melyet senkisémet hallott meg. Így az új üzemrendezési utasítás is addig késett, amíg — reméljük csak időlegesen — ugyancsak megfogytak a berendezendő erdők!

Ámde ez mit sem von le a tény jelentőségéből, hogy végre ezen a téren is történik egy lépés a haladás irányában s megmaradt erdőállományunkban sietünk a jövő jobb gazdaság alapjait megvetni. *Kaán* Károly államtitkár vette, amint gazdaságpolitikai programjából tudjuk, többek között az üzemrendezés korszerű reformját is tervbe s módot nyújtott arra, hogy az új utasítást áttanulmányozva, arról még megjelenése előtt tájékozassuk az érdekelteket: birtokosokat és erdőtiszteket.

Az új utasítás amellett, hogy egy fejlett gazdaságnak az erdőrendezés irányában támasztható minden igényének megfelelni igyekszik, egyuttal a cél veszélyeztetése nélkül megengedhető legnagyobb egyszerűsége törekszik. Ennek érdekében pl. az erdő jelen állapotának kitüntetésére szolgáló eddigi terjedelmes és még sem átnézetes táblázatok egy részét könnyen áttekinthető grafikus ábrázolásokkal pótolja (fanemek és termőhelyek eloszlása a korosztályokban), a nyilvántartásokból kizár minden nélkülözhető és nem szorosan az erdőrendezés körébe tartozó statisztikai adatot és a nyilvántartásokat a részletes tervekkel egyesítve olyképen rendezte be, hogy azok lezárása az üzem eredményeit azonnal szemlélteti és a revíziók alkalmával a körülményes és időrabló külön táblázatok teljesen feleslegessé válnak.

Az erdőbirtokos az erdőrendezéstől joggal megkivánhatja, hogy az az üzem biztonságát emelje (helyes gazdasági beosztással és vágásrenddel), a felujtási műveleteknek utjában ne álljon, a

használat tartamosságát legalább széles keretben biztosítsa és a fejsze alá kerülő állományokat statikai mérlegelések alapján jelölje ki. Az alábbi ismertetésből kitűnik, hogy az új utasítás mily módon tesz ezeknek a kívánalmaknak eleget. Természetes, hogy a tartamosság biztosítása, a felújítás sikerének előmozdítása, az üzembiztonság emelése azoknak a kívánalmaknak is eleget tesz, amelyeket az üzemtervhez, mint erdőfelügyeleti eszközhez a közérdek szempontjából fűzhetünk.

Az utasítás mindenekelőtt gondoskodik arról, hogy a *birtokon belül a művelési ágak célszerűen oszoljanak meg*. A mezőket, réteket, legelőket, ha jó karban vannak, vagy ha gazdaságos módon ismét jó karba hozhatók, továbbra is fenntartja s beerdősítésre csak a mezőgazdasági művelés által termőerejükben tartósan lerontott földeket jelöli ki. Kétes esetekben a beerdősítés eshetősége annál inkább lép előtérbe, minél kisebb területekről van szó, minél távolabb fekszenek azok az emberlakta vidéktől és minél nagyobb szükségét szenved az illető vidék erdőben és fában.

Igen részletes utasítást találunk *az erdő jelen állapotának leírására* nézve. Ebből kiemelni csak a következőket kívánjuk: A fatömeg és növedék meghatározása azokra a faállományokra szorítkozik, amelyek a legközelebbi 20 évi vágásterület kijelölésénél figyelembe jöhetnek.

A fatömegfelvételnek különféle módjait engedi meg, többnyire elegendő a próbatörzsek döntése helyett a fatömegtáblák használata.

A növedéket fatermési táblák segítségével kell megállapítani az azokban kitüntetett növedéki százalékos segítségével.

Az *állandó gazdasági beosztás* tekintetében már mélyreható változásokat rendel el az új utasítás. A gazdasági osztály (üzemosztály) eddigi fogalmát egészben véve érintetlenül hagyja, amennyiben ebben foglalja össze az erdőbirtok mindazon részeit, amelyeken belül a gazdasági elvek (üzemmód és vágásforduló) és a gazdasági célok azonosak. A gazdasági osztály az a keret, amelyen belül rendszerint a használatok tartamosságára törekszünk, azonban igen szabálytalan koreloszlás mellett az utasítás megengedi, hogy ugyancsak a birtokosnak több, lehetőleg szomszédos fekvésű birtoka (erdőgondnoksága) egymást ebben a tekintetben kiegészítse

s a tartamosság csak ezen a tágabb körben biztosíttassék. Az eddigi utasítás *vágássorozatát*, ezt a szűkebbkörű kis üzemosztályt, amely aránylag kis területen erőltette a tartamosságot akkor is, amikor feltételei a jelen koreloszlásban sehogyan sem voltak meg, az új utasítás *teljesen elejti*.

Eltérő vágásmód (tarvágás, fokozatos felújító vágás stb.) nem ok külön gazdasági osztály alakítására. Szálalva kezelt tagokat és részleteket is csak akkor kell külön gazdasági osztályba foglalni, ha kiterjedésük számottevő. Eltérő üzemmódban vagy vágásfordulóban kezelt csekély kiterjedésű erdőterületek (egyes tagok vagy részletek), pl. néhány holdnyi égeres, más fánemek között előforduló igen jó fejlődésű tölgyes, természeti vagy történeti emlék jellegével bíró részletek természetesen nem alkotnak külön gazdasági osztályt, hanem mint u. n. *csatolt tagok* részesülnek a természetüknek megfelelő elbánásban. Így pl. a magasabb korig fenn tartani kívánt tölgyes a környező vágások kihasználásánál érintetlen marad, míg vágási érettségét el nem éri, az égeres pedig, amíg környezete egyszer kivágásra kerül, 2—3-szor is vágható stb. Az ily csatolt tagoknál arra kell törekedni, hogy czélszerű elhatárolással birjanak és különleges kezelésük a környezet gazdaságát ne zavarja.

Az egy- és ugyanazon gazdasági osztályba tartozó tagoknak nem kell okvetlenül összefüggő területet alkotni.

A *tagokra* való beosztás ezentul semmi összefüggésben sincs a konkrét vagy a szabályos fordulószaiki vágásterületekkel. A tagbeosztás célja csupán az, hogy a vágásvezetésnél czélszerű, maradandó keretet nyújtson és az erdőben a tájékozást, valamint az utólagos felmérési munkákat megkönnyítse.

A tagokon belül a faállománykor nivellálása már nem követelmény, mint a szakozási módoknál. Az új utasítás az eddigieknél lényegesen kisebb tagokat alakít, fejlett gazdaságokban 25—50 kat. holdban, kezdetlegesebb viszonyok között 100 kat. holdig terjedően jelöli meg a tagok kiterjedését.

Igen részletesen jellemzi az új utasítás az egyes tereptípusokat s az azokon alkalmazható gazdasági beosztást. A nyiladéknak, az uthálózatnak, a terep élvonalainak és egyes egyéb természetadta vonalnak egyaránt jut szerepe, de a tereptípusok szerint egyik

vagy másik beosztási mód áll előtérben. Nem tér ki az utasítás annak a kérdésnek tárgyalása elől sem, hogy mikor ajánlatos nagy egykoru faállományokat és széles hegyoldalakat több, egymásfelett fekvő tagsorozatra bontani.

Hangsúlyozza az utasítás, hogy mihelyt az állandó gazdasági beosztás tervezete a térképen elkészült, azt czélszerűségére a természetben is gondosan felül kell bírálni.

Nagy erdőbirtokokon az utasítás a tájékozás elősegítése végett főbb terepszakaszok, völgyek, altishti kerületek stb. szerint bizonyos számú tagot *dűlökké* foglal össze. Erdőrendezési jelentőségük ezeknek nincsen.

A jövő gazdaság alapelvei közül a tenyésztendő fanemekre nézve az utasítás arra az álláspontra helyezkedik, hogy a termőhelynek megfelelő őshonos fanemek rendszerint gazdaságilag is legjobban beválnak. Általában ellenzi tehát az erőszakos és mindig kockázatos teljes fanemcserét, de nem állja útját az elegyes állományok nevelésének.

Az *üzemmódok* közül a szálerdő elégit ki a gazdasági élet igényeit leginkább. Szálaló alakja azonban csak korlátozott alkalmazásra számíthat, véderdőkben, városi erdőkben stb.

A sarj- és középerdő leginkább enyhe éghajlatu jó termőhelyeken, árterületeken, az alföldi homokon és égeresekben bir jogosultsággal. Minden más esetben vizsgálat tárgyává teendő, hogy megromlott talajállapot és csökkent tömeg- és értékprodukczió nem teszi-e a szálerdőre való áttérést indokolttá.

A vágásfordulóban, illetőleg a segélyével meghatározott szabályos évi vágásterületben az új utasítás azt a szabályozó tényezőt látja, amely a használatok tartamosságát biztosítja és az évi használatok nagyságának megítélésénél tájékozásul szolgál. Az egyes állományok *tényleges vágáskora* nemcsak átmenetileg, hanem állandóan is eltérő lehet a vágásfordulótól.

A vágásforduló megállapításánál az utasítás szerint nem szabad egyoldalú szempontokból kiindulni. Nagyságára elsősorban a gazdaság célja van befolyással. Ez legtöbb esetben a legkérsettebb választékoknak *gazdaságos* termesztése s ezzel a lehetően magas, de *okszerű* erdőjövedelem elérése. Vagyis magas jövedelem a tőke kielégítő kamatoztatása mellett. Eszerint a vágásfor-

dulók általában a legnagyobb talajjáradék és erdőjáradék fordulói közé esnek.

Az utasítás a vágásforduló megállapításához szükséges szám-szerű támpontok nyerése végett értéktáblázatok összeállítását ajánlja. Tájékoztatásul ez ajánlatos is, mégis a gyakorlatban valószínűleg ritkán fogunk ezekkel a számításokkal találkozni s csakis kétes esetekben szükségesek.

Gyenge termőhelyeken nem kell hosszú vágásfordulókkal erős választékok előállítására törekedni, ilyen helyeken be kell érni a vékonyabb fával.

Teljes figyelemben kell részesíteni a vágásforduló hatását a talajra és a természetes felújítás lehetőségére. A nagyon rövid vágásforduló ebben a tekintetben époly kevésbé előnyös, mint az igen magas korra kitolt vágatási idő.

Az eddigi fordulót, ha a neki megfelelő korfokozat már kialakult, csak nyomós okokból kell módosítani. Hazánkban leginkább a tölgyesek fordulóit kell emelni. Ily esetekben a jövedelem-ingadozás enyhítése végett czélszerű az emelést revizióról revizióra fokozatosan érvényesíteni.

Középerdők főfáinál nem azok kora, hanem inkább azok egyéni érettsége a mérvadó, amely az átmérőben nyer kifejezést.

Ugyszintén a *szálasó erdőben* is a szabályos vágatási kor megállapítása gyakorlati értékkel nem bír, mert a felette változó növekedési viszonyok között a törzsek a kívánt méreteket igen különböző korban érik el. E helyett tehát azt a mellmagassági átmérőt kell megállapítani, mely mellett a fatermés viszonylagosan a legjobban értékesíthető választékokat nyújtja. Evégből a számbajövő vastagsági osztályok tipikus törzseit a választékarányra és érték-produkcióra nézve vizsgálat alá kell venni.

A legmegfelelőbbnek talált átmérőt elérő törzsek — *az évi hozam és a felújítási érdekek által vont korlátokon belül* — korra való tekintet nélkül vághatóak.

Felújítási érdekből az az idő, mely alatt a szálaság ugyanarra a helyre visszatér, ne legyen hosszú (5—10 év). Minél gyakrabban tér ugyanis vissza a szálaság, annál kiméletesebb az, mert kisebb fatömeget kell kihasználni, a megtelepülő fiatalos pedig mindig idejekorán részesíthető a szükséges mérvű felszabadításban.

A telepítési és erdőnevelési szabályok az eddigi tapasztalatok alapján vezetendők le. Ebben a tekintetben gondos, a helyi viszonyokat tüzetesen mérlegelő utmutatást kell várnunk az új üzemtervtől, hogy felujításaink sikere emelkedjék.

A szabályos vágásrendről, a vágáscsoportok (vágássorok) alakításáról és a szabályos vágásrendhez vezető gazdaságos átmenet eszközeiről (elkülönítő vágások stb.) szóló fejezet igen bő utmutatást ad, jelentősége az ország mai állapotában mégis annyiban korlátozott, hogy rendelkezései főként fenyesekben bírnak fontossággal, míg lomberdőkben rendszerint minden tagban önálló vágáscsoportot láthatunk. Legyen tehát itt elég annyit megjegyeznünk, hogy a 2—3 tagból álló vágáscsoportot az utasítás nem tekinti az állandó gazdasági beosztás tényezőjének.

A hozamszabályozással a következő fejezetek foglalkoznak, melyeket, mint az utasítás leglényegesebb részeit, kissé bővebben ismertetünk.

Általános üzemterv összeállítása nem mindig szükséges. Oly gazdasági osztályokban, amelyekben a korosztályok eloszlása közel áll a szabályoshoz, elegendő azt a területet megállapítani, amely a legközelebbi 20 évben kihasználásra előírányozható. Csak ahol a korfokozat lényegesen eltér a szabályostól, kell a további fordulósakokra is kiterjedő általános üzemtervet elkészíteni, nem azért, hogy ezzel a jövő gazdálkodást bármiképpen megkötő előírást készítsünk, hanem hogy a tartamos használat lehetősége, a valószínű átlagos vágáskor, a használatok későbbi menete és mérve s ezzel a szabályos korfokozathoz való közeledés áttekinthető és megítélhető legyen.

A főszult mindig az első fordulósaki hozamterület megállapítására kell fektetni. Ez szabályos állapotban (szálerdőben)

$\frac{T}{f}$ 20. Ha a korosztályok eloszlása szabálytalan, a szabályos fordulósaki hozamterület csupán tájékoztató mérték s a tényleges hozamterület elsősorban attól függ, hogy jelenleg mennyi a vágásra érett erdő és a legközelebbi 20 évben mekkora területen éri el az erdő érettségét.

Hogy ennek következtében mennyire kell a szabályos hozamterülethöz eltérni, az az egyes korosztályok által elfoglalt terület-

hányad és a faállományok minőségének gondos mérlegelése alapján döntendő el, szem előtt tartva, hogy tulkoros faállományok halmozása ép oly kevésbé áll a gazdaság érdekében, mint éretlen állományok kihasználása, emellett azonban a fordulószi hozamok nagyobb mérvű ingadozását úgy a jövedelem folytonossága, a fapiacz állandó ellátása és a munkásság foglalkoztatása, mint a szabályos állapothoz való közeledés érdekében a gazdasági szükségesség inértékére kell szorítani.

Ha ennek eleget teszünk s ezenfelül gondoskodunk a kihasznált területek azonnali sikeres felujításáról, valamint a talaj és a faállományok kellő ápolásáról, akkor a tartamosság követelményeinek megfeleltünk.

Az első fordulósziakba sorozandó állományok kiválasztásánál az alábbi sorrendet kell követni:

a) visszafejlődő és tulértett faállományok, továbbá azok a faállományok, melyek már felujítás alatt állanak;

b) jelentéktelen vágásmaradványok már felujított állományokban (részl. erdőleírás mellékállománya), egyes tulkoros törzsek kivonása csak később kihasználható állományokból (terület nélkül);

c) a termőhelynek meg nem felelő fanemekből álló, továbbá hézagos vagy kiritkult (pl. hőtörött, széldöntés által megtépett) állományok vagy állományrészek;

d) oly fiatalabb állományok, melyek kedvezőtlen alakjuknál vagy fekvésüknél fogva a vágássorrend áldozatául esnek;

e) az elkülönítő vágások minden körülmények között;

f) vágásra még nem egészen érett állományokban tervezett oly használatok, melyek bizonyos gazdasági célok elérése végett az előhasználat mértékét meghaladóan végzendők, pl. növedékserkentő használatok, jelentékenyebb mennyiségű tulértett vagy beteg törzs kivonása, csoportos előtelepítések vagy felujítások elegyítés céljából;

g) a vágásra érett faállományok, tehát egészben véve azok, melyek a vágásforduló korát elérték vagy meghaladták;

h) azok az állományok, melyek a legközelebbi 10—20 év alatt vágásra érettségüket elérik s végül

i) szükség esetén azok a faállományok, melyek csak a második fordulósziakban érnek meg.

Ezek alapján már jellegezzük az új hozamszabályozási módot: a tartamosságot nagy vonásokban a jelen korosztályviszony alapján biztosítja, anélkül, hogy a tagokat a szabályos állapotról alkotott valamely eszményképnek megfelelően szakokba sorozná, ami az u. n. szakozási módoknál eddig a gazdaságot kedvezőtlen módon megkötötte. Ezért azon módok közé sorozható, amelyeket az újabbkori erdőrendezés mint „*korosztálymódszereket*” ismer (Altersklassenmethoden).

Emellett a legközelebb használat alá veendő faállományok megválasztásánál a statikai és felújítástechnikai értelemben vett *állománygazdaság* elveit érvényesíti. Nem nevezhető tehát tisztán állománygazdaságnak, mert ennél nagyobb súlyt helyez a tartamosság biztosítására és nem alkalmazza az elméleti pénzügyi vágásfordulót, hanem az újabbkori külföldi erdőrendezési utasításokhoz hasonlóan a korosztálymódszernek nevezett eljárást követi.

Az utasítás főhasználatnak tekinti:

α) mindazon használatokat, melyek a mindenkori részletes főhasználati tervben az alábbiak értelmében előírt vágásterületen eszközölnetnek;

β) a többi állományokban elemi csapások vagy betegségek okozta oly fahasználatokat, melyek nyomán az így keletkezett vágásterületek (természetes vagy mesterséges) felújítása szükségessé válik;

γ) az utvonalak, nyiladékok, csemetekertek és megnyitandó kőbányák stb. helyén nyert fatömegek.

Minden egyéb fahasználat az *előhasználat* jellegével bír.

Szálló és középerdőben minden fahasználat főhasználatnak tekintendő.

A sarjerdőt és a középerdő aljáját kivéve, az üzemterv ezen túl nem a területhozamot, hanem a *fatömeghozamot* állapítja meg s a tíz évi korszakon belül a szálerdőben nem az évi vágásterület, hanem a kitermelt fatömeg képezi a mérlegelés tárgyát, amely célra egy igen egyszerű segédkimutatás szolgál. Tisztán tarvágásos üzemnél ugyan szálerdőben is lehetséges az évi hozamnak területben való kimérése (évi vágás), azonban mihelyt a természetes felújítás módjai is alkalmaztatnak, a hozamnak terület szerinti számbavétele többé-kevésbé a számokkal való üres játékká fajul,

s annak egyik oka, hogy a természetes felújítási eljárások eddig csak legkezdetlegesebb alakjukban voltak alkalmazásban, éppen abban keresendő, hogy görcsösen ragaszkodtunk az évi hozamoknak területben való kimutatásához, holott a tartamosság biztosítására teljesen elegendő a terület szerinti mérleget tíz évenként a revízió alkalmával elkészíteni.

Az évi hozamnak fatömegben való kiszabása s általában a természetes felújítással járó elszórtabb használat ugyan az erdőfelügyeleti szolgálatot kétségtelenül nehezebbé fogja tenni, de ha gazdaságunkat fejleszteni kívánjuk, ez elől nem térhetünk ki. Egyébiránt csak az átmenet lesz szokatlan és némileg terhes, inkább csak ott, ahol a felújító vágások eddig ugyyszólván ismeretlenek voltak.

A hozam megállapítására nézve az utasítás a következőket mondja:

A részletes főhasználati terv elvből csak tíz évre készül, mert egyfelől a tíz év elteltével a revízió annak újból való felállításáról gondoskodik, másfelől pedig ennek esetleges elhalasztása esetén sem lehet kétség arra nézve, hogy hol folytatható a használat, mert a részletes főhasználati terv — tarvágások esetére is — nem csupán a tíz évi vágásterületet bocsátja az évi *fatömeghozam* kitermelhetése végett a gazdálkodó rendelkezésére, hanem annál többet.

Annak érdekében ugyanis, hogy a gazdálkodó a vágásokkal váltakozhassék s azokat csak több (4—5) évi időközökben sorakoztassa egymás mellé, hogy továbbá a természetes felújítást sikert biztosító szakszerűséggel vezethesse, nem elegendő csupán a 10 évi vágásterületet rendelkezésére bocsátani.

Rendszerint elegendő megközelítően a 20 évi vágásterületet, tehát egészen véve az általános üzemtervben az első fordulósakra előírt területet a gazdálkodónak vágástérül átadni, amelyről az alább leírandó módon meghatározott évi fatömeghozamot kitermelheti.

Igen hosszú felújítási időtartam mellett azonban, vagy ha korra és fanemre elegyes erdők létesítése érdekében a tulajdonképeni felújítást jóval megelőzően csoportos közbeelegyítések eszközlendők, végül, ha a később használatra kerülő állományokban sok a tulkoros törzs, amelyeket czélszerű szálalás útján mielőbb

használat alá vonni, ennél is nagyobb, 25, sőt 30 évi vágásterületet is lehet már az első tiz évben főhasználat alá bocsátani; mindezekben az esetekben a vágásirányban messze elől fekvő, tehát teljes kihasználásra csak későn kerülő faállományokat nem szükséges egész területtel beállítani a részletes főhasználati tervbe, hanem csakis aránylagos részükkel.

Ezek szerint tehát az első évtizedre szóló részletes főhasználati tervben nem szükséges okvetlenül az általános üzemtervben az I. fordulósakba sorozott valamennyi faállományt felvenni, hanem ezek egy része helyett a II. fordulószak egyes állományai is már részleges kihasználás alá vonhatók, a revíziónak és a gazdaságnak tartatván fenn annak megállapítása, hogy ezen előrenyúló használatok következtében az első fordulószak mely állományai vagy állományrészei maradnak fenn a második fordulószakra.

A faállományok vagy állományrészek egyébként ugyanoly sorrendben jelölendők ki főhasználatra, mely az általános üzemterv tárgyalásánál ismertetve volt.

Ha az így sorakoztatott faállományok területe nagyobb, mint amennyit a fentiek értelmében a gazdálkodó rendelkezésére kell bocsátani, akkor azok az erdőrészek tartandók vissza, amelyek értékgyarapodása nagyobb, állomány- és talajállapota jobb a többiekénél. A legsürgősebb használatokat a részletes főhasználati tervben vörös tintával töltendő aláhúzással kell megjelölni.

A *fatömeghozam megállapítása* a vágásos szálerdőben úgy történik, hogy a részletes főhasználati tervben foglalt részletek hozamát (jelen fatömeg + 10 évi növedék) elosztjuk azok területével, amivel az egy k. holdra eső átlagos főhasználati hozamot nyerjük. A terület nélkül szereplő csekély vágásmaradványok és kiszálalások (l. fenn b) pont alatt) fatömege szintén hozzászámítandó a többi főhasználati hozamhoz.

Ez a k. holdankénti átlaghozam, szorozva az általános üzemterv I. fordulószaki területéből levezetett évi vágásterülettel, adja az évi *főhasználati fatömeghozamot*, amely, ahol szükséges, főbb fanemek szerint is részletezhető.

A száaló erdőben a folyó növedék szabályozza a fatömeghozamot. Nagyobb száaló erdőkben a *Fekete Lajos* által ajánlott hozamszámítási mód is alkalmazható.

A részletes főhasználati, elő- és — szükség esetén — mellékhasználati, továbbá felújítási tervekhez még *utépítési* terv is csatlakozik, melynek célja az erdőfeltárás célszerűségét és az erdőrendezéssel való összhangzatosságát biztosítani.

Az előhasználati terv mellőzi az előhasználati fatömegnek részletenkénti becslését, hanem ehelyett korosztályonkénti átlagadatokból indul ki.

A felújítási terv mellőzi azt az eddig követelt eljárást, hogy előre kiterveze, mennyi természetes és mennyi mesterséges felújításra számítunk, amittől a valóság mindig eltért. Ehelyett előírja az egész főhasználat alá bocsátott területet s évről évre csak a *mesterséges* felújításokat tartja nyilván. A tíz év elteltével azután leltárt vesz fel: mesterségesen sikerrel felújított terület + természetes uton felújított terület + kihasználatlanul maradt terület. A hiány a hátralék.

A részletes főhasználati terv és nyilvántartás úgy készül, hogy a revízió alkalmából történő új tíz évi előírásra s az egész 20 évi nyilvántartásra van hely. Ez a természetes felújítással kapcsolatos hosszabb kihasználási időtartamok szempontjából előnyös. Így a legtöbb erdőrészlet teljes kihasználása ugyanabban a nyilvántartásban található fel.

Alaki tekintetben a legtöbb minta kétféle kivitelben, teljesebb és egyszerűbb alakban van megállapítva.

Az erdőrendezési mű (üzemterv) érvénye 20 évre terjed.

Tíz év múlva azonban a terv, betartásának ellenőrzése és esetleges módosítása végett, átvizsgálás (revízió) alá kerül.

Husz év elteltével az erdő akkori állapotának részletes számonvételével új üzemterv készül, amely, amennyire lehet, hivatkozik az eredeti üzemterv érvényben maradó adataira.

A revízió alkalmával a fatömegbecslést felül kell vizsgálni és a kihasznált (hozamba beszámítható) területet meg kell állapítani. Erre két segédkimutatás szolgál. A kihasznált terület helyett a főhasználati tervbe annyi új állományt kell felvenni, hogy az erdőgondnoknak ismét megközelítően a huszszoros évi vágás álljon rendelkezésére, s meg kell állapítani az új fatömeghozamot is.

Igen fontos és még nem egészen tisztázott kérdés, hogy az új üzemrendezési utasítást az állami tulajdonban levő s államilag kezelt erdőkben ki fogja végrehajtani. Ez függ a magyar állam-

erdészet jövő szervezetétől. A helyi közegek (erdőgondnokok) közreműködésére, különösen az apró erdőbirtok berendezésénél, számítani kell, azonban az elvek egységes keresztülvitele s a munka meggyőzése szempontjából az igazgatási központokban okvetlenül szükség lesz erdőrendezési referensekre és kellő segédszemélyzetre. Különösen a fatőmeghozamra való áttérés s a természetes felujtás bevezetése mellett nem lehet az erdőrendezés feladatát az erdőgondnokokra bízni, akik kellően el vannak foglalva. A községi erdők állami kezelésének egyik főhiánya az volt, hogy a gondnokokat erdőrendezési feladatokkal terhelte s ezzel elvonta őket tulajdonképeni hivatásuktól. Amidőn ujabban valamennyi német államban a központi erdőrendezőiségek rendszerére tértek át, nálunk sem lehet ezt az ügyet teljesen decentralizálni. Már magában az, hogy új, meg nem szokott utasítás végrehajtásáról van szó, kizárja, hogy minden erdőgondnok, aki gyakorlattal sem bír ezen a téren, mint erdőrendező is működjék.

Megjegyezzük, hogy értesülésünk szerint az új utasítás fokozatosan és átmenetesen lép életbe, vagyis a legközelebbi esedékes revízióval kapcsolatosan lesznek az új rendszerű üzemtervek felállítandók. Addig az eddigi tervek maradnak érvényben.

*

A földmivelési miniszter az új erdőrendezési utasítással kapcsolatosan a törvényben üzemtervszerű kezelésre utalt erdők határainak megjelölésére és fenntartására, valamint az erdők felmérésére nézve utasítást adott ki.

Ez az utasítás — az 1894. évi XII. t.-cz. és az 1891. évi XLI. t.-cz. rendelkezéseit szem előtt tartva — első részében utmutatást tartalmaz az erdőbirtok határainak egyöntetű, tartós és biztos megjelölésére s a megjelölt határok épségbentartására.

A mezőgazdasági birtokosnak és kezelő személyzetének gazdálkodás közben, ugyyszólva hétről-hétre (szántás, kapálás, aratás, kaszálás, ugarolás stb. közben) alkalma van birtoka határait a legegyszerűbb — egy-két terméskövel vagy fűzfabokkal való — megjelölés mellett is figyelni és foglalások ellen megvédeni. Az erdőgazdaságban a vetés és aratás között évtizedekre terjedő nagy idő magával hozza azt is, hogy az erdőbirtokosnak vagy személyzetének — főleg nagyobb kiterjedésű erdőbirtoknál —

ritkábban van alkalma birtokának határait mindenütt, úgyszólván nap-nap mellett, szem előtt tartani; éppen ezért az erdőbirtok határainak állandósításánál és a határjelek fenntartásánál sokkal rendszeresebben nagyobb gonddal is kell eljárni. Erre nézve ad az utasítás kellő utbaigazítást, kötelezővé téve a határjelek gondos fenntartását s azoknak időnkénti gondos megvizsgálását.

Az utasítás második része az erdőgazdasági üzemrendezéssel kapcsolatos erdőfelmérési, térképezési és területszámítási munkák egyöntetű végrehajtására nézve tartalmaz rendelkezéseket. Az erdők felmérését az utasítás jövőre nézve sokkal szabatosabbá kívánja tenni azért, hogy a felmérést az országos háromszögelési hálózatba rendeli kapcsolni (amennyiben t. i. önálló felmérésre van szükség és a kataszter térképei és felmérései egyszerűen át nem vehetők). Nagyobb és értékesebb erdőbirtokoknál a hosszabb és főbb, elegendő háromszögelt pont híján kellően nem biztosítható vonalak (határok, főbb gerinczek, völgyek stb.) felmérésénél a buszola helyett a theodolit használatát kívánja meg. Tekintve azonban azt, hogy az országos kataszter hálózata és ennek nyomán a részletes felmérés is már kevés kivétellel megvan, teljes háromszögeléssel támogatott önálló felmérésre csak nagyobb összefüggő erdőségeknél lehet szükség.

Az Alföld fásításának ügye.

A földmivelésügyi minisztériumtól vett értesülés szerint a Nagy Magyar Alföld fásításának ügye nagy lépéssel haladt ismét előre. A fásítási munkálatok iránt nyilvánuló általános érdeklődés és a fásítás közérdekű volta ugyanis arra készítette a földmivelésügyi kormányt, hogy az előkészítő munkálatokat még az erre vonatkozó törvény életbelépte előtt elvégeztesse.

Az alföldi erdőtelepítési akció Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Jász-Nagykun-Szolnok, Csongrád, Csanád, Békés, Hajdu és Szabolcs vármegye területére, továbbá Heves vármegye alsó részére, valamint Bács-Bodrog és Bihar vármegye meg nem szállott területére terjed ki.

Legfontosabb, legtöbb és legsürgősebb a teendő e téren Pest-Pilis-Solt-Kiskun és Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében, miért is

a fásítással kapcsolatos teendők ellátására Kecskemét székhellyel az Alföldi Erdőtelepítési Kirendeltség állítatott fel, melynek e két vármegye és Bácsbodrog vármegye meg nem szállott területén Vác, Budapest, Monor, Alsódabas, Nagykőrös, Izsák, Kiskunhalas, Szolnok és Kisujszállás székhellyel egy-egy erdőtiszt, mint helyi megbízott van alárendelve. A kecskeméti kirendeltség vezetésével Kallivoda Andor m. kir. főerdőtanácsos van megbízva, kinek megfelelő segédszemélyzet áll rendelkezésére.

Helyi megbízottul Monorra Molnár Imre m. kir. főerdőtanácsos, Alsódabasra Becker Róbert m. kir. főerdőmérnök, Nagykőrösre Mutnyánszky Jenő m. kir. főerdőmérnök, Kiskunhalasra Takács János m. kir. erdőmérnök, Kisujszállásra pedig Fromm-mayer Antal m. kir. főerdőmérnök küldetett ki.

A váczi helyi megbízotti teendőket a váczi m. kir. járási erdőgondnokság látja el.

A Békés, Csanád és Csongrád vármegye területén végrehajtandó alföldi fásítási munkálatok vezetésével a szegedi, Hajdu, Szabolcs és Heves vármegye területén, továbbá Bihar vármegye meg nem szállott részein pedig ezeknek a munkálatoknak vezetésével a debreczeni kir. erdőfelügyelőség van megbízva.

A szegedi erdőfelügyelőség kerületébe helyi megbízottul Makóra Luncz Géza m. kir. s.-erdőmérnök, Mezőhegyesre Schlachta László m. kir. erdőmérnök és Hódmezővásárhelyre Ormos Zsigmond m. kir. erdőtanácsos küldetett ki.

A debreczeni m. kir. erdőfelügyelőség kerületében helyi megbízottak lesznek: Hajduszoboszlón, Hajduböszörményben, Debreczenben, Egerben és Gyöngyösön.

A helyi megbízotti teendőket Debreczenben a kir. erdőfelügyelőség, Hajduböszörményben és Egerben pedig a m. kir. járási erdőgondnokságok látják el.

Hajduszoboszlóra H. Karácsony Sándor m. kir. főerdőtanácsos van helyi megbízottul kirendelve.

A kecskeméti alföldi erdőtelepítési kirendeltség, illetőleg az említett kir. erdőfelügyelőségek és az azoknak alárendelt helyi megbízottak feladata most elsősorban az előkészítő munkálatok elvégzése, a fásításhoz megkívánt csemeték neveléséhez szükséges csemetekertek berendezése, a fásítások úgy magán-, mint közérdekű

voltáról a gazdaközönség meggyőzése, az érdeklődőknek a szükséges szaktanácsok megadása és felolvasások tartásával a fásítás széleskörű propagálása stb. stb.

A közérdekű fásítások céljaira szolgáló csemeték nevelésére a meg nem szállott területeken eddig 21 csemetekert volt fenn-tartva, 201 k. hold összterülettel.

A most meglévő csemetekertek a mindinkább fokozódó szükségletek kielégítésére nem elegendők, miért is tervbe van véve egyrészt a meglévő csemetekertek megfelelő kibővítése, másrészt új kertek telepítése. Mintegy 400 k. hold összterületet kitevő csemetekertre lesz szükség, hogy az igények kielégítést nyerhessenek.

Ez a terület évenként 37,000.000 erdősisítésre alkalmas, részben átiskolázott erdei facsemetét és 400.000 drb. gazdasági sorfát lesz képes szolgáltatni.

Az alföldi fásítási akció iránt tanusított érdeklődés folyománya az, hogy egyes birtokosok már késznek nyilatkoztak a csemetekertek céljaira szükséges területnek teljesen ingyen, esetleg részben méltányos bérért való rendelkezésre bocsátására.

Az áldozatkészségnek igen szép és eléggé nem dicsérhető példáját mutatja Kecskemét város közönsége azáltal, hogy a város birtokából csemetekert és erdészeti kísérleti telep céljára közel 700 k. hold területet engedett át 30 év tartamára minden bérfizetés nélkül a földmivelésügyi kormánynak.

A terület átvétele már folyamatban van és a kirendeltség már a részletes felmérés iránt is megtette a szükséges intézkedéseket, úgy hogy a fásítási terv rövidesen elkészül és a fásítási munkálatok már a következő év tavaszán az elkészített tervek alapján eszközölhetők lesznek.

A földmivelésügyi minisztérium az érdekelt vármegyék kormánybiztosait már felkérte, hogy a kirendeltség közegeit minden rendelkezésre álló eszközzel támogassák és különösen abban az irányban járjanak közre, hogy a csemetekertek céljaira szükséges földterületek minél előbb biztosítva legyenek.

Az itt felsorolt intézkedések lehetővé fogják most már tenni azt, hogy a munkálatok a megfelelő mértékben megkezdhetők lesznek és remélhető, hogy rövidesen már majd az eredményekről is beszámolhatunk.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

I.

Megismételt sürgős kérelem erdészeti szakkönyvek adományozása vagy eladása tárgyában.

Megismételjük az Erdészeti Lapok februári számában már közzétett kérelmünket, hogy idősebb kartársak, elhunyt kartársak hátramaradottjai s egyáltalában mindenki, akinek nincsen sürgős szüksége a könyvpiaczon elfogyott szakkönyvekre, azokat a főiskolai hallgatók részére egyesületünkhöz *ajándékképpen vagy méltányos áron leendő árusítás céljából* bérmentve beküldeni szíveskedjék.

Teljesen elfogytak: Erdészeti növénytan I. kötet, Tölgy és tenyésztése, Erdőértékszámítástan, Erdőbecsléstan, Földméréstan, Erdőhasználat, Erdővédelem, Erdőműveléstan, Építéstan.

Budapest, 1920. június hóban.

*Az Országos Erdészeti Egyesület
titkári hivatala.*

II.

Pályázat erdészeti ösztöndijakra.

Az Országos Erdészeti Egyesület a Bedő Albert-alapítványból több, egyenként 800 (nyolczszáz) K-ás ösztöndijra hirdet pályázatot.

Az ösztöndijakra az Országos Erdészeti Egyesület tagsági kötelékében álló, vagy halálukig állott magyar erdőtiszt és erdészeti altiszt olyan reászorult és jó előmenetelű fiai részesülhetnek, akik az erdészeti főiskolának hallgatói vagy a folyó év őszén készülnek arra beiratkozni.

Pályázók *bélyegtelen* folyamodványaikban, amelyeket *folyó évi július hó végéig* kell az egyesület titkári hivatalához (Budapest, V., Alkotmány-u. 6. sz.) beküldeni, tüntessék fel atyjuk nevét és állását, ha árvák, atyjuk halálozási évét, továbbá ellátatlan testvéreik számát. Mellékelni kell 1. vagyontalansági bizonyítványt; 2. orvosi bizonyítványt arról, hogy ép és egészséges testi szervezettel s

különösen hibátlan látó- és hallóérzéssel bírnak; 3. a főiskolai indexet, illetőleg érettségi bizonyítványt.

Budapest, 1920. június hóban.

Az elnökség.

III.

Pályázat a báró Bánffy Dezső-alapítvány ösztöndijaira.

Az Országos Erdészeti Egyesület a báró Bánffy Dezső-alapítványból több, egyenként 500 (ötszáz) K-ás ösztöndijra hirdet pályázatot.

Az ösztöndijakért gimnáziumba vagy reáliskolába járó oly ifjak folyamodhatnak, kiknek atyja az Országos Erdészeti Egyesület kötelékébe tartozó erdőtiszt. Az ösztöndijakra csak azok tarthatnak igényt, kiknek legutolsó bizonyítványában az ének és torna kivételével az osztályzatoknak legalább fele jeles és jó.

A *bélyegtelen* folyamodványokat folyó évi július hó végéig kell az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) benyújtani.

A folyamodványhoz vagyontalansági bizonyítvány és a legutolsó iskolai bizonyítvány csatolandó, továbbá felsorolandók név- és korszerint a folyamodó testvérei s az a körülmény, hogy folyamodó szülői lakhelyén látogatja-e az iskolát, vagy azon kívül s részesül-e valamely más ösztöndijban, nevelési segélyben, ingyenes vagy kedvezményes helyben, szintén kétséget kizáróan kitüntetendő.

Budapest, 1920. június hóban.

Az elnökség.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

I.

Körrendelet csemetetermelés és szétosztás tárgyában.

Valamennyi m. kir. állami erdőhivatalnak, kir. erdőfelügyelőségnek, kincstári erdőhatóságnak, a tatai m. kir. erdészeti szakiskolának és a királyhalmi m. kir. erdőri és vadóri iskolának.

13525/1920/I/A/3. F. M. sz. — Az évi csemetekészletek és szükségletek bejelentésénél élénk megütközéssel tapasztaltam, hogy az állami erdőhivatalok

nagy része kerülete csemeteszükségletének fedezésére a kezelése alatt álló állami csemetekertben — a hivatali elődöm által kiadott 1912. évi 101.491. számú körrendelet 8-ik oldalán foglalt szigorú figyelmeztetés daczára — még mindig nem rendelkezett elegendő kiültetésre alkalmas facsemetével és a hiány okát rendkívüli körülmények közbejöttével elfogadhatóan megindokolni meg sem kísérelte. A csemeték kiosztásánál pedig megütközéssel kellett tapasztalnom, hogy az állami csemetekertek készletének nagy része még ma is nemcsak az állami kezelés alatt álló erdők évi vágásterületeinek felujtásához, hanem más olyan nagyobb uradalmi birtokok, kihasznált vágásainak újraerdősítéséhez és egyéb, nem pusztán a közérdeket szolgáló, fásítás céljaira osztatott ki ellenszolgáltatás nélkül, amelyekhez a szükséges erdei facsemeték termelési költségeit az érdekelt birtokosok erdei jóvedelméből könnyen fedezhették, vagy pedig a szükséges csemetéket saját költségükön megtelepített csemetekertekben maguk is előállíthatták volna. Helytelenítenem kell továbbá a szélteben tapasztalt azt a gyakorlatot, amely az állami csemetekertek legnagyobb részénél az ákácznak a többi nemes fánemek rovására indokolatlanul tulhajtott szaporításában nyilvánul. Végül kifogásolnom kell azt a körülményt is, hogy az állami csemetekertekben iskolázott fenyőfacsemeték csak igen korlátozott mennyiségben neveltetnek és hogy a kiosztott facsemeték minőségileg is kifogásolhatók voltak, sőt tudomásomra jutott olyan eset is, hogy gombabetegség által szemmel láthatólag megtámadott fenyőcsemeték is küldettek el.

Mindezeknek a hiányoknak és visszasságoknak megszüntetése érdekében, kapcsolatban a hivatali elődöm által kiadott 1912. évi 101.491. számú körrendelet intézkedéseivel, rendelem a következőket:

1. Gondos körültekintéssel állapítsa meg kerületének állandó évi csemeteszükségletét úgy a fánemek, mint a csemeték mennyiségét és minőségét illetőleg. Azután ennek és az alábbi 2-ik pont alatt foglaltaknak figyelembevételével vizsgálja meg újból a kezelése alatt álló állami csemetekerteket és tegyen hozzá legkésőbb folyó évi augusztus hó 1-ig jelentést arról, hogy azok a szükségletek állandó fedezésére elég kiterjedésűek-e és hogy fekvésük és talajminőségük mellett a kívánt csemeték nevelésére alkalmasak-e? Ábban az esetben pedig, ha a meglevő csemetekertek a csemeteszükségletek előállítására elégtelenek, vagy pedig fekvésük, talajösszetételük és esetleg kiültetésük miatt teljesen meg nem felelőknek bizonyulnának, tegyen egyidejűleg részletes javaslatot újabb csemetekertek megtelepítésére és a meg nem felelő csemetekertek megszüntetésére.

2. A csemetekertek üzemtervét évenként aképen állítsa össze, hogy azokban ne csak egyes fánemek szaporíttassanak, hanem a kerületében szükséges minden fánem kellő mennyiségben képviselve legyen és pedig oly módon, hogy az erdősítésekhez a lombfánemekből az adott viszonyokhoz képest kiültetésre legalkalmasabbnak bizonyult egy- vagy két éves magágyi facsemeték, ott pedig, ahol a körülmények megkívánják, a szükségletnek megfelelő iskolázott erősebb csemeték a tűlevelűeknél pedig lehetőleg minden alkalommal egy-két éven át iskolázott erőteljes facsemeték kerüljenek évenként kiosztásra. Gondoskodjék továbbá arról is, hogy az erdősítési célokra szolgáló facsemetéken kívül a vidék talaj- és

éghajlati viszonyainak leginkább megfelelő kiválasztással tölgy-, hárs-, juhar-, celtis-, platán-, szil-, ákác-, sophora-, nyár- és más ilyen célra alkalmas fajokból gazdasági sorfákra és ütszegélyfákra alkalmas erősebb suhángok is neveltessenek. Az ilyen suhángok nevelésére az egyes csemetekertekben megosztva a kereslet nagyságához mérten kerületében összesen legfeljebb 1 k. hold kiterjedésű terület vehető igénybe.

Végül kívánatosnak tartom azt is, hogy a csemetekerteket kezelő erdő-tisztázók állomási helyén, vagy ahhoz legközelebb fekvő csemetekertek alkalmas részein, ha mindjárt kis területen is a meghonosításra kívánatos külföldi fajok — ugymint: *Abies Douglasii*, *Picea pungens*, *Pinus Banksiana*, *Pinus strobus*, *Chamaecyparis Lawsoniana*, *Biota orientalis*, *Thuja gigantea*, *Juniperus virginiana*, *Acer rubrum*, *Fraxinus americana*, *Juglans nigra*, *Ostrya virginiana*, *Populus Canadensis*, *Prunus serotina*, *Prunus Besseyi*, *Tilia Americana*, *Gymnocladus Canadensis* stb. — csemetéinek nevelésére is megfelelő gond fordítottassék.

3. Minthogy az állami csemetekerteknek nem lehet céljuk az, hogy a kihasznált évi vágások felujtásához szükséges erdei facsemetéket ingyen vagy kedvezményes áron termeljék azoknak az erdőbirtokosoknak, akik a vágások jóvedelmét élvezik, utasítom a m. kir. állami erdőhivatalokat és kir. erdőfelügyelőségeket, hogy a rendelkezésükre álló törvényes eszközök kihasználásával, kellő körültekintéssel intézkedjenek aziránt, hogy úgy a kezelésük alatt álló erdők birtokosai, mint a kerületükben fekvő magánuradalmak a kihasznált évi vágasterületeik felujtásához szükséges erdei facsemeték előállításához már a folyó év őszen megfelelő nagyságú csemetekerteket telepítsenek és azoknak a kívánt fajokkal leendő bevetéséről és kellő munkáltatásáról állandóan gondoskodjanak, mert az állami csemetekertekből vágasterületek felujtásához erdei facsemetéket kiutalványozni ezentúl csak a tényleges termelési költségek megtérítése ellenében és csak abban az esetben fogok, ha a közérdekű fásítások és a csemetekertek fenntartására nem kötelezhető kisbirtokosok szükségletének teljes kielégítése után a csemetekertekben megfelelő készletfelesleg marad.

A csemetekertek megtelepítésének további elhalasztására a munkaerő drágasága elfogadható mérséket nem képezhet, mert a faárak megfelelő emelkedése folytán ezzel szemben a vágások jóvedelme is arányosan emelkedett és a mai viszonyok között az erdőbirtokosoknak módjukban áll a csemetekerti munkásokat készpénz helyett selejtesebb tűzifával, gallyfával és rőzsével, esetleg egyéb — nagyobb anyagi megterheléssel nem járó — természetbeni szolgáltatásokkal is díjazni.

4. A csemetekészletek és szükségletek bejelentésénél és azok kiosztásánál az 1912. évi 101491. számú rendeletnek idevonatkozó intézkedéseit következőleg módosítom:

A csemetekészletek és szükségletek összeírásánál és bejelentésénél továbbra is az említett rendeletben foglaltak lesznek irányadók azzal a módosítással, hogy ákáczacsemetét a m. kir. állami erdőhivatalok és kir. erdőfelügyelőségek saját hatáskörükben ezentúl csupán vízmosások megkötéséhez, továbbá futóhomok és az ákác tenyészet feltelepítésének megfelelő egyéb kopár területek befásításához

adhatnak ki, a többi erdősitésekhez és fásításokhoz kért ákáczfacseteték kiadásához pedig előzetes felhatalmazásomat kell kikérni. Ezért a csetetekészletek és szükségletek kimutatása tárgyában időnként beterjesztendő „E” jelű kimutatásban a 2 c), d) és 4 a) rovatok alatt előjegyzésbe vett ákáczfacseteteket egy-egy összegben fel kell ugyan tüntetni, de ezekhez a pontokhoz egy-egy részletes kimutatást is kell csatolni, amelyben a cseteteket igénylő birtokos nevén kívül minden tételnél ki kell mutatni még a fásítandó terület nagyságát, talajminőségét és a fásítás célját is, és az illetékes kir. erdőfelügyelőségnek tételenként véleményeznie kell azt, hogy a tervezett fásításhoz más nemesebb fánem nem volna e célszerűbben választható.

5. Az erdei facseteték kiszolgáltatásának feltételeit, eltérőleg az 1912. évi 101491. számú körrendelet idevonatkozó intézkedéseitől, 1920. év őszétől kezdve további rendelkezésig következőleg állapítom meg:

a) A hatóságilag már véglegesen kijelölt mindazon kopár stb. területekre, amelyekre a kopárjavítási tervek jóváhagyattak, a szükséges erdei facseteteket azokkal a feltételekkel kell kiadni, amelyek a birtokosok részére a jóváhagyott kopárjavítási tervekben kilátásba helyezettek.

b) Hatóságilag még ki nem jelölt, de közgazdasági érdekből befásítandó kopárookra.

c) Kisebb birtokosoknak, amennyiben a kir. erdőfelügyelő vagy a m. kir. állami erdőhivatal főnöke igazolhatja, hogy folyamodót a csetetek ára és csomagolási költségei anyagi erejéhez képest aránytalanul terhelnék meg, a szükséges erdei facseteteket, ha azok a csetetekeriben vétetnek át, csomagolás nélkül ingyen kell kiadni, ha pedig vasuton való szállításuk kívántatik, a folyamodó anyagi helyzetéhez és az erdősités közérdekű fontosságához mérten vagy becsomagolva és a feladó vasuti állomáshoz díjmentesen elszállítva ingyen, vagy pedig a termelési költségek elengedésével ugyan, de a tényleg felmerülő csomagolási és a vasuti állomásig való fuvarozási költségek megtérítése ellenében kell kiszolgáltatni.

A vasuti szállítási költséget mind a két esetben az érdekelt birtokos terhére kell átutalni.

d) Módosabb birtokosoknak és uradalmaknak tulajdonát képező kopár stb. területek befásításához, amelyet a tulajdonos anyagi helyzetének tulságos megterhelése nélkül saját költségén is teljesíthet, a szükséges erdei facseteteket az évenként közzétett árjegyzékekben megállapított átlagos termelési költségei ellenében és vasuti szállítás esetén ezenkívül a tényleg felmerülő csomagolási és szállítási költség megtérítése mellett kell kiadni.

e) Vágások felujtásához és egyéb fásítási czélokra ugy az állami kezelés alatt álló erdők birtokosainak, mint az állami kezelés alatt nem álló erdők tulajdonosainak is erdei facseteték ezentul rendszerint a facseteték időnként megállapított átlagos termelési költségeinek és ezenkívül a tényleg felmerülő csomagolási és szállítási költségeknek megtérítése ellenében lesznek kiszolgáltatathatók.

6. Az állami csetetekertek készleteinek kiosztásánál a következő sorrendet kell betartani:

a) elsősorban a hatóságilag már jogerős határozatokkal kijelölt és jóváhagyott kopárjavítási terv szerint kezelt kopár stb. területeknek, — azután

b) a hatóságilag még ki nem jelölt, de közérdekből befásítandó többi kopár területek facsemeteszükségei szolgáltatandók ki.

Ezeknek a szükségleteknek kielégítése után

c) az állami kezelésbe vett közési stb. erdők vágásainak felújításához szükséges csemetéket kell kiadni és végül

d) a fenti a)–c) pontok alatt részletezett szükségletek kielégítése után mutatkozó feleslegekből lesznek az állami kezelés alatt nem álló magánerdők vágásainak felújításához és az egyéb fásítási célokra kért erdei facsemeték előjegyzésbe vehetők.

7. A fenti 6. a)–c) pontok alatt részletezett szükségletek fedezésére szolgáló erdei facsemetéket a csemetekerteket kezelő m. kir. állami erdőhivatalok és kir. erdőfelügyelőségek az ákáczacsemetéket illetőleg a fenti 4. pontban körülírt megszorítás figyelembevételével a rendelkezésükre álló készletekből az 1912. évi 101491. számú körrendeletben nyert felhatalmazás alapján és az ugyanott szabályozott eljárás mellett ezután is saját hatáskörükben kiszolgáltathatják, az 5. d) pont alatt említett csemeték kiadásához pedig továbbra is előzetes felhatalmazásomat kell kikérniök.

8. §. A csemetekerteket kezelő m. kir. állami erdőhivataloknak és kir. erdőfelügyelőségeknek a tavaszi és őszi csemetekiosztás befejezte után, legkésőbb azonban minden év május és illetőleg november hó végéig részletes kimutatást kell felterjeszteni hozzám arról, hogy a kezelésük alatt álló állami csemetekertekből kinek, minő célra, mennyi és minő facsemetét és milyen feltételek mellett szolgáltattak ki.

Az évi csemetekészletek és szükségletek összeírásánál és bejelentésénél, továbbá a csemeték kiosztásánál egyebekben továbbra is az 1912. évi 101491. számú körrendeletnek fent nem érintett rendelkezései lesznek irányadók.

Budapest, 1920. évi május hó 21-én.

A miniszter helyett:

Kaán
h. államtitkár.

II.

Hirdetmény.

A Magyarországi Faértékesítő Hivatal a fa- és faszénkészletekben az 1920. évi április hó 1-től 1920. évi június hó 30-ig beállott változásoknak az 5677/1919. M. E. számú kormányrendelet alapján való bejelentésére szolgáló forgalmi „Jegyzék” nyomtatványból és az 1920. évi június hó 30-án még meglévő fa- és faszénkészletek részletes bejelentéséhez szükséges „Bejelentő-lap” nyomtatványokból a törvényhatósági joggal felruházott városok czimére, valamint a vármegyék alispánjai útján a járási főszolgabírák és a r. t. városok polgármesterei részére nagyobb készletet küldött oly czélból, hogy a szükséges nyomtatványpéldányokat az azokért illetékesen jelentkezőknek díjtalanul bocsássák rendelkezésére.

A 3296/1918. M. E. számú kormányrendelet 7. §-a értelmében a fakihasz-nálás engedélyezését a termelő az illetékes járási erdőgondnokságnál, illetve erdő-hivatalnál kérelmezni, avagy a fakihasz-nálási jog átruházását bejelenteni köteles és a 8. § értelmében a hatósági hozzájárulásra a termelt fakészlet bejelentésénél hivatkozni kell.

A hivatal felhívja a bejelentésre kötelezettek figyelmét arra, hogy ennek közlését a „Bejelentő-lap” megfelelő helyén feltétlenül eszközölgék, mert ennek elmulasztása esetén vizsgálatnak és kellemetlenségeknek teszik ki magukat.

Azt tapasztalta továbbá a hivatal, hogy a készletbejelentések igen gyakran elkésve érkeznek be, egyesek pedig különféle ürügyek alatt a bejelentés eszköz-lésére időhaladékokat kérnek.

A kötelező készletbejelentések és a bejelentések eszközzésének módját már mindenkinek lehetett alkalma megismerni, miért is azok ellen, akik f. é. július hó 15-ig a fa- és faszénkészleteikben f. é. április hó 1-től június hó 30-ig terjedő idő alatt beállott változásokat, valamint június hó 30-án birtokukban lévő fa- és faszénkészleteket ide be nem jelentik, a hivatal a kihágási eljárást nyom-ban meg fogja indítani.

Faértékesítő hivatal.

III.

Pályázati hirdetés

a m. kir. erdészeti szakiskola tanulóinak felvétele tárgyában.

A Vadaszerdön (Temesvár mellett) fennállott s jelenleg Tata községben (Komárom megye) székelő m. kir. erdészeti szakiskola a jövő 1921. év őszén kezdődő kétéves tanfolyamára pályázat nyitattik.

A m. kir. erdészeti szakiskolának az a célja, hogy rendszeres iskolai s főképen gyakorlati oktatás útján olyan egyéneket neveljen, akik szaktudásukkal és gyakorlati jártasságukkal képesek lesznek az erdőgazdaságokban rájuk bízható feladatokat sikeresen elvégezni, s nevezetesen, akik:

a) *kötött forgalmu birtokoknak* törvényes minősítésű erdőtisztek (erdő-mérnökök) közvetlen irányítása, vezetése és felügyelete alatt álló rendszeres erdő-gazdaságban az erdészeti műszaki segédszolgálatot és az erdőgazdasági intéz-kedések végrehajtását megfelelően teljesíteni tudják;

b) magánbirtokoknak nagyobb erdőgazdaságában az előbb említett fel-adatoknak, a kisebb gazdaságokban pedig a megelőző a) pontban említett fel-adatokon felül az összes erdőkezelési teendőknek sikeres teljesítésére alkalmasak.

A jelenleg Tata községben székelő m. kir. erdészeti szakiskolába a jövő 1921. év szeptember havában kezdődő kétéves tanfolyamra, a tanulók a követ-kező szabályok szerint fognak felvételt:

1. A tanulók felvétele a most hirdetett pályázat útján és felvételi vizsga alapján történik.

2. A pályázónak sajátkezűleg irt és kellően felszerelt kérvényét közvetlenül

a m. kir. erdészeti szakiskola igazgatóságához: Tata (Komárom megye) kell küldeni és pedig *legkésőbb folyó 1920. évi július hó 20-ig.*

3. A pályázati határidőn túl beküldött (postára adott), valamint a megfélelően fel nem szerelt kérvények benyújtói felvételi kérelmük figyelembevételre nem számíthatnak.

4. A pályázati kérvényben meg kell említeni, hogy a pályázó a 12., 13. és 14. pontszerinti ellátást az erdészeti szakiskola internátusában, az 5. h) pont értelmében saját költségére, vagy az állam költségére kívánja-e? A kérvényt annak világos feltüntetésével kell keltezni és aláírni, hogy az elintézésről szóló értesítés milyen cím alatt s hova (vármegye, hely, utolsó postaállomás) küldessék.

5. A pályázónak következőket kell pályázati kérvényéhez csatolt hiteles irataival igazolnia:

a) illetőségi bizonyítvánnyal azt, hogy magyar állampolgár;
b) anyakönyvi kivonattal azt, hogy a pályázat naptári évében tizenhetedik életévébe lép, de a huszonegyedik életévét még nem kezdi meg;

c) iskolai bizonyítvánnyal azt, hogy a középiskola (gimnázium, reáliskola vagy polgári iskola) negyedik osztályát sikeresen elvégezte;

d) kincstári erdészeti, katonai vagy hatósági orvosi bizonyítvánnyal azt, hogy ép, erős, egészséges és edzett testalkata és különösen jó látó-, halló- és beszélnépesége van;

e) hatóság által kiállított erkölcsi bizonyítvánnyal azt, hogy a középiskola elhagyásától kérvényének benyújtásáig eltelt idő alatt kifogástalan magaviseletet tanusított;

f) aki valamely alkalmazásban áll (vagy állott), alkalmazójának, vagy alkalmazója megbízottjának bizonyítványával azt, hogy az alkalmazás mióta tart (meddig tartott) és mire terjed (miben állott) és *ha erdészeti alkalmazásról van szó, az erdőbirtok a 7. b) pontban foglalt minősítés alá esik-e?*

g) a hatóság által kiállított bizonyítvánnyal azt, hogy szülei milyen állandó foglalkozást űznek vagy űztek, továbbá hogy ha szülei látják el, milyen a vagyoni helyzete szüleinek, ha pedig szülőtlén árva, illetőleg ha fenntartásáról saját magának kell gondoskodnia, milyen a vagyoni helyzete önmagának;

h) aki maga (vagy iskoláztatója) költségén való ellátásra kíván felvételt, kir. közjegyző előtt kiállított nyilatkozattal azt, hogy az érette járó ellátási költséget: évente 4000 (négyezer) koronát, arra az időre, melyet az erdészeti szakiskolán tölt, szülője, gyámja vagy más hozzátartozója, illetőleg maga (vagy iskoláztatója) az erdészeti szakiskola pénztárába negyedévi előleges részletekben minden negyedév első hónapjában pontosan befizeti.

6. Azt, hogy a pályázók közül kik jelentkezhetnek felvételle, a m. kir. erdészeti szakiskola tanszemélyzetéből alakított tanács állapítja meg.

7. A felvételre való alkalmasság és érdemesség sorrendjének megállapításánál elsőbbségben részesülnek azok:

a) akiknek iskolai előképzettsége jobb;
b) akik valamely törvényes minősítésű erdőtiszt (erdőmérnök) vezetése alatt álló rendszeres erdőgazdaságban legalább egy teljes évig gyakorlati alkalm-

zásban állottak és ennek az időnek legalább fele részét a külső gazdasági teendők végzésénél töltötték;

c) akik erdő- vagy mezőgazdasággal foglalkozóknak gyermekei vagy árvái.

8. Azoknak, akik a pályázat alapján a szakiskolai tanfolyamra bocsáthatóknak találhatnák, a tanfolyamra való tényleges felvételük előtt egy évet erdészeti gyakorlati alkalmazásban kell tölteniök.

Ez az alkalmazás arra szolgál, hogy a tanulók jövőbeli hivatásukkal közvetlenül megismerkedjenek és hogy elsajátítsák azokat az ismereteket, amelyek a szakiskola sikeres elvégzéséhez szükségesek.

A gyakorlati alkalmazásba a tanulókat az állam helyezi el vagy saját, vagy más birtokosnak erdőgazdaságában.

A szakiskolai tanfolyamra bocsáthatónak talált tanulók, gyakorlati alkalmazásba való elhelyezése céljából, kötelesek a m. kir. erdészeti szakiskola igazgatója által kijelölt helyen és időben jelentkezni.

Az a tanuló, aki a megjelölt helyen a kitűzött határidőig szolgáltatáttételre nem jelentkezik — és elmaradását elfogadható módon igazolni nem tudja —, a szakiskolai tanfolyamra való felvételi jogosultságát elveszti.

9. Az egy évi gyakorlati alkalmazás befejeztével szeptember hó 1—5-ig a tanulóknak az erdészeti szakiskolánál felvételi vizsgára kell jelentkezniök.

A pontos megjelenés elmulasztása a felvételre való igény elvesztésével járhat.

10. A felvételi vizsgára jelentkezőket a m. kir. erdészeti szakiskola igazgatója elsősorban szabályszerű orvosi vizsgálat alá veti.

Akit a m. kir. erdészeti szakiskola orvosa valamely ragályos, vagy szakiskolai foglalkozás mellett könnyen nem gyógyítható betegségben szenvedőnek, avagy hiányos testi szervezettel talál, annak felvételét meg kell tagadni.

11. Azokat, akiknek felvétele ellen orvosi szempontból kifogás nem merül fel, a szakiskola igazgatója felvételi vizsgára bocsátja.

A felvételi vizsga annak megállapítására szolgál, hogy a jelentkező tényleg birtokában van-e azoknak az ismereteknek, amelyek a középiskola negyedik osztályára megállapított követelményeknek megfelelnek.

Pályázni kívánók a felvételi vizsga tantárgyaira és azok vizsgaanyagára nézve az erre vonatkozó „Tájékoztató”-ból nyerhetnek felvilágosítást. Ezt a „Tájékoztató”-t, a válaszcím megadása mellett hozzá intézett kérdésre, a m. kir. erdészeti szakiskola igazgatósága: Tata (Komárom megye), a pályázni kívánóknak azonnal megküldi.

12. Azokat, akik a felvételi vizsgát sikeresen letették, az igazgató a m. kir. erdészeti szakiskolába befogadja és a tanulók törzskönyvébe bejegyezteti.

13. A tanulók az erdészeti szakiskola internátusában laknak és ételmeztetnek.

14. Az egyenruha jellegű öltözetet (kalapot, öltönyt, köpenyt és lábbelit) használatra az erdészeti szakiskola bocsátja ott-tartózkodásuk éve alatt a tanulók rendelkezésére.

A szükséges alsóruháról és egyéb ruházati kellékekről (ing, alsónadrág, kapca vagy harisnya, zsebkendő stb.) a tanulóknak maguknak kell gondoskodniök.

15. A szakiskolában töltött idő alatt az oktatáshoz és gyakorlatokhoz szükséges kellékekkel (tankönyvekkel, rajzeszközökkel, papírral és egyéb felszerelésekkel) a m. kir. erdészeti szakiskola látja el a tanulókat.

Budapest, 1920. évi június hó.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

KÜLÖNFÉLÉK.

Személyi hir. Magyarország kormányzója a m. kir. földművelésügyi miniszter előterjesztésére *Hangai Géza* főerdőtanácsosnak nyugalombahelyezése alkalmából hasznos és fáradhatatlan munkásságával szerzett érdemei elismeréséül a miniszteri tanácsosi címet adományozta.

Őszinte örömmel adunk hirt e kitüntetésről, amely érdemdús tisztviselői életpálya jutalmát jelenti s örömünket csak afeletti sajnálkozásunk csökkenti, hogy ezzel ismét a magyar erdészet egyik kipróbált régi harczosa, az Országos Erdészeti Egyesületnek is hosszú éveken át tevékeny választmányi tagja lépett ki az aktív szolgálatból.

Halálozások. *Schreter Károly* ny. urad. erdőtanácsos (Dombóvár), az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagja és ifj. *Makai János*, az egyesület rendes tagja (Garamszőlős), amint utólag sajnálattal értesülünk, még a m. év folyamán elhunytak.

Béke hamvaikra!

A szálerdő természetes felujtásáról tartott *Roth Gyula* f. hó 8-án, *Bund Károly* pedig f. hó 9-én az Országos Erdészeti Egyesületben előadást, melyek szövegét az Erdészeti Lapok közlelbi számai közölni fogják. Az előadásokon *Ghillány Imre* báró egyes. alelnök, továbbá *Hadik János* gróf is résztvett, kiket *Kaán Károly* alelnök meleg szavakkal üdvözölt. Az előadásokat, melyek élénk érdeklődést keltettek, tartalmas vita követte.

Adományok az Országos Erdészeti Egyesület javára. Az egyesület anyagi helyzetének javítására újabban adakoztak: *Festetich* Tasziló herczeg 1000 K, báró *Inkey József* 5000 K, báró *Inkey Pál* 5000 K, veszprémi püspökség 5000 K, veszprémi káptalan 2000 K, *Kaufmann* testvérek 100 K, *Winkler* testvérek 500 K,

Metzli Kamill 200 K, *Beck* Jenő 100 K, *Krivanek* Ferencz 500 K, *Ódor* Ignác 200 K, *Schuppler* Károly 40 K.

Lapzártáig továbbá a következő adományok vannak bejelentve: gróf *Esterházy* Ferencz 20.000 K, gróf *Esterházy* Tamás devecseri uradalma 20.000 K, gróf *Esterházy* Tamás pápa-ugodi uradalma 12.000 K, gróf *Károlyi* László 10.000 K, *Rimamurány-Salgótarjáni* vasmű r.-t. 5000 K, özv. gróf *Forgách* Lászlóné 1000 K.

Fogadják a nemeslelkű adakozók ezen az úton is az egyesület őszinte köszönétét!

Adomány a menekült erdőtisztek felsegélyezésére. *Kronberger* Zsigmond, a *Kronberger-féle* faipari r.-t. vezérigazgatója abból az alkalomból, hogy fatermelői és fakereskedői működésének 40 éves jubileumát érte meg, a megszállott területről menekült erdőtisztek segélyezésének céljára 50.000 koronát juttatott az erdő- és faügyek országos kormánybiztosának kezeihez, rábízva annak további felhasználását.

A kormánybiztos ezt az összeget az Országos Erdészeti Egyesület pénztárához juttatta, felkérve az egyesületet, hogy azt az arra reászorultak között legjobb belátása szerint ossza szét.

E jószívű adomány mindenesetre nagyban fog hozzájárulni a menekültek nehéz anyagi viszonyainak enyhítéséhez és ezért arról ezuttal is hálás köszönettel emlékezünk meg.

Ugyanily adománynyal segíti a nemeslelkű adományozó a menekült fakereskedőket és fakereskedelmi alkalmazottakat is.

Nagy adomány az államerdészeti tisztviselők gyermekeit segélyező alap javára. A Magyar Általános Köszénbánya Részvénytársaság az erdő- és faügyek országos kormánybiztosát levélben értesítette arról, hogy az országot ért súlyos csapások folytán nehéz körülmények közé jutott államerdészeti tisztviselők gyermekeit segélyező alap javára 50.000 koronát szavazott meg és azt a kormánybiztos rendelkezésére bocsátja.

Az állami erdőtisztai kár mindenesetre hálával fog értesülni e nagylelkű adománnyról.

A „Falu” szövetség, amely tudvalevőleg a falu kulturális emelésére alakult meg, a fásítás terén nagy segítségünkre leend. Örvendetes, hogy az erdőgazdasággal való kapcsolat meg van teremtvé, nemcsak azáltal, hogy az Országos Erdészeti Egyesület

a szövetség tagjai sorába lépett, hanem főként azért is, hogy a szövetség egyik alelnöki állására *Kaán* Károly h. államtitkárt, az erdő- és faügyek országos kormánybiztosát választotta meg.

A főiskolai hallgatók támogatása. Mint értesülünk, a földmívelésügyi miniszter méltányolva azt a súlyos helyzetet, amelylyel a Selmeczbányáról Sopronba áthelyezett bányászati és erdészeti főiskolai hallgatóknak új, ideiglenes székhelyén meg kell küzdenie, a pénzügyminiszterrel egyetértőleg a főiskolán Mensát (diákasztalt) létesített, azt a lehetőséghez képest felszerelte s a Mensa részére kölcsönképen 350.000 K kamatmentes forgótőkét engedélyezett. A Mensán a főiskolai ifjuság önköltségi áron kap ellátást, és pedig reggelit, ebédet és vacsorát napi 16 koronáért, ami a mostani viszonyok közt igazán minimálisnak mondható.

Minthogy azonban a főiskolai hallgatók jelentékeny része megszállott területről van Sopronban, s ezek hazulról ugyyszólván semmi anyagi támogatásban sem részesülhetnek s ezeken kívül több közszolgálati alkalmazott gyermeke tanul a főiskolán, akiknek szülei nincsenek olyan anyagi viszonyok közt, hogy fiaikat a létfenntartáshoz szükséges összeggel ellássák, ezért, hogy a hallgatóságnak ez a része, valamint más szegénysorsu hallgatók is, a különben csekély összegben megállapított étkezési díjnál még olcsóbb és illetőleg ingyenes ellátásban legyenek részesíthetők, a földmívelésügyi és pénzügyminiszter urak a Mensa részére 100.000—100.000 K segílyt engedélyeztek, úgy hogy az arra igazoltan rászorult hallgatók a Mensán máris 25—100%-os élelmezési kedvezményben részesülnek.

Ezenfelül a földmívelésügyi miniszter a Mensa céljaira megfelelő nagyságu konyhakertet rendeztetett be s a Mensát bekapcsolta a munkásélelmezési akcióba, úgy hogy ezen a révén kilátás van arra, hogy a Mensán az étkezés változatosabb és esetleg még olcsóbb is lesz.

Hogy a főiskolai hallgatók a rendkívül drága lakbéreket is megtakaríthassák, a földmívelésügyi miniszter a főiskola céljaira átengedett egyik épületben internátust rendezett be, ahol — bár igen szerény keretek közt — az arra rászorult hallgatók teljesen ingyenes lakásban részesülnek.

Megemlítjük még, hogy a hazai bánya- és kohóvállalatok

nagy hazafias áldozatkészséggel a főiskolai Mensa részére 100.000 koronát adományoztak s kilátásba helyezték azt is, hogy a télen szénadománynyal fogják a főiskolai Mensát támogatni.

Minthogy a pénzügyi és földmivelésügyi miniszterek, valamint a bánya- és kohóvállalatok által a Mensa céljaira adományozott összegek csak néhány hónapra biztosítják az arra rászorult főiskolai hallgatók kedvezményes ételmezését, ezért, hogy a hallgatók minél hosszabb ideig legyenek kedvezményes ételmezésben részesíthetők, kívánatos volna, ha hazai erdőbirtokosaink is az igen nehéz viszonyokkal küzdő főiskolai hallgatókat a Mensának és internátusnak nyújtandó tűzifa, élelmiszer vagy pénzbeli adománynyal minél hathatósabban támogatnák.

A sarjerdők szálerdőkké való átalakítása. A földmivelésügyi miniszter rendeletet intézett a közigazgatási bizottságok gazdasági albizottságaihoz aziránt, hogy ott, ahol azt a területarányok megengedik, s illetőleg azt egyenesen megkívánják, továbbá ott, ahol a talajt a sarjerdőgazdaság máris károsan befolyásolja vagy a talaj termőerejét már kiélte, vagy ahol ennek bekövetkeztével előre számolni kell, hassanak oda, hogy a birtokosok a sarjerdőgazdaságról a talaj termőerejét jobban biztosító, fenntartó és a meggyöngült vagy elveszett termőerőt újból visszaszerző szálerdőgazdaságra térjenek át. Ez a birtokosoknak saját jól felfogott érdekük, de a köz érdeke is.

A földmivelésügyi miniszter az ilyen erdőbirtokokról szóló üzemtervek s üzemrevíziók jóváhagyásánál a legszigorubbán fogja elbírálni azt a körülményt, hogy a sarjerdőgazdaság, illetőleg annak folytatása fentiekre való figyelemmel megengedhető-e vagy sem.

Az átalakítás idejére, ha szükséges, egy — a rendes szálerdőknél alacsonyabb — u. n. átmeneti időszak is alkalmazható olyképen, hogy a vágásforduló megváltoztatása a jövedelemingadozás enyhítése végett revízióról-revízióra fokozatosan érvényesíttessék. A jónövésű sarjerdőket vagy erdőrészeket, ha fanemcserére nincsen szükség (pl. tölgyeseknél), egyszerűen magtermő korukig kell fenntartani, azután igen lassu lefolyású fokozatos felújító vágással természetes módon felújítva kell a szálerdőt üzembe átvezetni.

Faárak címén a multban közölt ártudósításunkra az erdő- és faügyek kormánybiztosától a következő értesítést vettük:

„Az Erdészeti Lapok ez évi június hó 15-én megjelent számának 272. oldallapján „érvényben levő szerfaárak“-at közöl a tek. Szerkesztőség.

Miután ez a közlés máris sok félreértésre adott alkalmat, tisztelettel értesitem a tek. Szerkesztőséget, hogy az 1857/917., ill. 5677/918. és 6218/919. sz. kormányrendeletek intézkedései szerint az adásvételi ügyletek csak hozzájárulásom és jóváhagyásom után effektuálhatók és így csakis azok az árak tekinthetők érvényben levőknek, amelyek időről-időre hozzájárulásomat megnyerték.

Eddig ilyen, a közleményben felsorolt és aránytalanul magas, vagy azokhoz még csak hasonló árak mellett kötött üzleteket sem hagytam jóvá és így a közölt árak nemcsak „érvényben levők“-nek, de még tájékoztatóknak sem tekinthetők, sőt akaratlan félreértésre alkalmasak.

Szibériából hazaérkezett *Kovacsik* Dezső erdőmérnök. Április 12-én indult Krasnojarskból, ahol akkor még a következő erdőtiszttek tartózkodtak: Apáthy László, Barsi Nándor, Csurilla Béla, Erdődi Miklós, Horváth Béla, Krausz János, Székely Géza és Zimay János, továbbá Kalmár és Juhász végzett főiskolai hallgatók. Nagy Ferencz és Gondos Jenő szaktársak utban vannak hazafelé.

Bárha mielőbb itthon üdvözölhetnők valamennyit!

Helyreigazítás. A mult hónapi füzet 231. lapján tévedésből a „Kosna láp“-ot említettem „Bory mocsár“ helyett. *Roth.*

Adományok a főiskolai „Mensa“ javára. A főiskolai Mensa Academica Egyesület pénztárába a következő adományok folytak be: Zorkóczy Samu bányaigazgató 1278 K, államsegély 2000 K, Bányászati és Kohászati Egyesület 300 K.

Fogadják a nemesszivü adakozók ez uton is a vezetőség hálás köszönetét.

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1920. évi június hóban.

A rövidítések magyarázata:

Az ákácfa monografiája	Am.	Hazánk házi faipara (Gaul Károly)	H. F.
Alapítványi kamat	ak.	Hirdetési díj az E. L.-ban	hd.
Alapítványi tőkeörlesztés	att.	Hirdetési díj „Erdő”-ben	Ehd.
Alapítványi tőkekiegészítés	attkg.	Hirsch Istvánné, szül. Kraft Anna	
Altiszti segélyalap	Asa.	segélyalapítvány	H. I. a.
Átutó bevétel	áb.	Hozzájárulás	Hj.
Báró Bánffy-D.-alapítvány	BBa.	Időközi kamatok (takarékpénztári)	ik.
Bedő-Albert-alapítvány	BAA.	Kedvezményes lapdíj	kld.
Bükkfüzifa romlása stb.	Btr.	Készpénzalapítvány	k. a.
Egyéb bevétel	Egy.	Külföldi fanemek tenyésztése	Kft.
Erdői facsemeték nevelése	Ecs.	Lakbér	lb.
Erdészeti Géptan	Egt.	Lapdíj (Erd. Lapok)	ld.
Erdészeti Lapok egyes füzetek	EL.	Legelő-erdők berendezése	M. L.
Erdészeti Növénytan II. rész	Nvt. II.	Magyar Erdészeti Oklevéltár	EOT.
Erdészeti rendelkezési tára	Ert.	Népszerű növénytan	N. Nvt.
Erdészeti zsebnaptár	Npt.	Nyugdíjalap	Ny. a.
„Erdő” című lap	Eld.	Perköltség	Prk.
Erdőőr	Eö.	Postaköltség	pk.
Erdőrendezéstan (Bel.)	Rz.	Rendkívüli bevétel	rb.
Erdőrendezéstan (Fekete)	Rzf.	Rendszerez növénytan I. R.	Rnt. I.
Erzsébet-királyné-alapítvány	E. a.	Szantner-Gyula-alap	Sza.
Értékpapírok kamatai	Ék.	Székesfehérvári ism. alap	Sz. i. a.
A fenyőfélék fájának összehasonlító szövegtana	Fösz.	Tagsági díj	td.
Fából készült cukor és alkohol	Fcza.	Tangens-táblázatok	Tt.
Fatömegtáblák	Ftb.	Gr. Tisza-Lajos-alapítvány	TLa.
I. Ferencz-József-alapítvány	I. F. J. a.	Tölgy és Tenyésztése	Töt.
Goldmann Henrik alap	GHa.	Wagner-Károly-alapítvány	WKA.

Ambrus Lajos td. 20.—. Bodor Gyula td. 60.—, npt. 13.—. Bujtai Ágost
könyvek 95.—. Blaskó Sándor ld. 65.—. Balogh Boldizsár td. 60.—. Balogh
Dezso td. 60.—. Bernhárd József npt. 16.—, Eö. 12.—. Bíró István npt. 16.—,
pk. 4.—. Boros József npt. 16.—, pk. 4.—. Baka János Eld. 14.20. Beck Jenő
Hj. 100.—. Csekey János ld. 40.—. Czillinger János ük. 90.—. Csendes István
npt. 16.—. Csornai prép. Eö. 12.—, pk. 9.20. Debreczeni Sándor dr. Ka. 400.—,
ak. 40.—. Debreczeeni vár. erdhiv. npt. 157.—, pk. 13.02. Eröss Gyula td. 20.—.
Ercsi urad. hd. 57.—. gf. Esterházy Pál ld. 80.—. gf. Esterházy Miklós Móríc
Hj. 2000.—. Fónai Béla hd. 30.—. Füri Mihály könyvek 43.50. dr. Fehér Dániel
Fösz. 30.—. Friedländer Jónás I. F. J. a. 500.—. Floch György Nf II. 20.—,
pk. 10.—. Földmiv. min. Nytn. 8.—, hd. 474.—. Franke Pál npt. 16.—. Fejér
Zoltán npt. 16.—, pk. 2.—. Fehér Lajos td. 60.—. hg. Festetich Tasziló Hj.
1000.—. Fortenbacher Károly ld. 80.—. Faértékesítő hiv. áb. 1370.—, hd. 443.60.
Galambos Imre Fcze. 5.—, Hfi. 4.—, Kfn. 10.—. Gyarmat Endre npt. 13.—.
Grillusz Artur könyvek 664.—, pk. 35.04 + 8.—. Györke Károly td. 80.—.
György Arnold W. K. a. 20.—. Hesz Mihály Eö. 12.—, pk. 3.—. Hark János
Eö. 12.—, npt. 16.—. Hazai fatermelő rt. Hj. 25000.—, ka. 400.—, Harten-
stein Jenő Hj. 25000.—. Horváth Gyula ld. 80.—. Horváth Alajos npt. 16.—,
pk. 2.—. Hartenstein Jenő ka. 400.—. Horváth János td. 60.—. Hock János
könyvek 140.—. Havas István Nnt. II/III. 10.—, pk. 9.60. Hirtenfeld Vilmos ld.
20.—. Imrik Zoltán td. 60.—. báró Inkey József Hj. 5000.—. Jerem János pk.

952. Királyhalmi szakiskola Eő. 120.—, pk. 572. Kőszegi magpergető npthd. 900.—. Konok Tamás td. 20.—. Kovács Aladár ak. 55.—. Krepuska Géza Eő. 12.—. Kovács János Rz. 20.—, Eő. 12.—, pk. 732. Kállay Árpád 2 Ám., 2 Ftb. pk. 6360. Klausberger József td. 60.—. Kőrösi János td. 84.—. Kaufmann testv. Hj. 100.—. Kiss Zsigmond td. 60.—. Keszthelyi g. akad. ld. 80.—. Krivanek Ferencz Hj. 500.—. Lesenyi Ferencz ak. 40.—. Lavotta József dr. ak. 20.—. Lehoczky János lb. 60.—, Nt. II. 20.—. Lábos Elek td. 60.—, áb. 140.—. Lux Zoltán td. 60.—. Letz Lajos td. 80.—. Méhészet szerk. hd. 650.—. br. Metzger Rezső td. 15.—. Mayer Imre Eő. 12.—. Mérei Andor ld. 80.—. Mahrer Károly npt. 16.—. Mátyás László ld. 20.—, áb. 15.—. Metzli Camill Hj. 200.—. Magyar Általános Fatermelő rt. ka. 4000.—. Nagykőrös város I. F. J. a. 439912. Nagy Imre Eő. 12.—, pk. 3.—. Náday Dénes Rz. 20.—, Nt. II. 30.—, Ftb. 10.—. Nather Aladár könyvek 11550, pk. 1672 és 86.—. Nagy Tibor Nt. II. 20.—, Eő. 12.—, pk. 9.—. Ölmann Ferencz npt. 13.—, pk. 5.—. Osztroluczky Miklós npt. 13.—. Orbán László Ftb. 750, npt. 13.—, Nt. II. 20, Fcz. 18.—, Nytn. 5.—. Orbán Imre ka. 400.—. Orbán Sándor Eő. 12.—, pk. 1.—. Pesti m. ker. bank hd. 1200.—. Padstuber Antal npt. 13.—, Nyt. 5.—, Mle 6.—, pk. 795. Pápai Antal Eő. 12.—. Prónay György báró ka. 400.—, ak. 200.—, npt. 29.—. Pöschl Ferencz td. 60.—. Pál János npt. 13.—. gf. Perger erd. hiv. ld. 80.—. Pammer Dezső td. 60.—. Padstüber Antal td. 60.—, pk. 410. Pály Emil Nt. II. 20.—, Ám. 10.—, Eő. 12.—, pk. 910. Rónay Géza Frz. 18.—, pk. 512. Rosmayer Ferencz ld. 80.—. Ruzsovits Tivadar Eő. 12.—. Szabó József ak. 40.—. Somogyi András npt. 16.—. Schmid László Eő. 12.—, pk. 7.—. Sztgotthardi határrend. Eő. 24.—, pk. 12.—. Szalay Rezső Nnt. II. 20.—. dr. Schultz Károly hd. 200.—. Sklenszky Ferencz Eő. 36.—, pk. 5.—. Subkegel Jenő hd. 50.—. Szoika Ödön td. 60.—. Sotonyi János npt. 16.—, Eő. 12.—, pk. 910. Szeged város I. F. J. a. 9060. Táltos könyvk. Eő. 24.—, Frz. 24.—, Nt. II. 60.—. Takáts József ld. 80.—, Turjányi András I. F. J. a. 50.—. ifj. Thóbiás Gyula ak. 43.— + 14.—, npt. 13.—. Tenczer Gyula hd. 160.—. Tóth Bódog td. 60.—, Ám. 10.—, pk. 2.—. Tótsóvári erdőhiv. hd. 234.—. Tóth József ld. 20.—. Urbantsek Jenő td. 60.—. Vidos Miklós td. 15.—. Vaderna V. pk. 140. Vigh József npt. 16.—, Eő. 12.—. Vuk M. fiai hd. 200.— és 400.—. Varga András Eő. 24.—, pk. 8.—. Vallásmin. Eld. 85.—. Veszprémi káptalan hd. 165.—. Veszprémi állampénztár hd. 18440. Wingert János td. 80.—, Nyt. 10.—, Ftb. 15.—. Gtn. 14.—, npt. 26.—, pk. 15, Ftb. 12.—. Winter Hermann ld. 80.—. Winkler testv. Hj. 500.—. dr. Weisz Leo ka. 400.— td. 148.—, EK. 500.—, ak. 52.—. Zsombory Ignác td. 16.—. Zsuffa Mihály npt. 13.—, pk. 430. Zsvacsek Ferencz könyvek 55.—, pk. 1960. Zalaegerszegi állampénztár hd. 42.—, Ehd. 35.—.

Az „Erdészeti Lapok“ 1920. évi XIII—XIV. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint 3 korona, állás-keresleti hirdetéseknel 1 korona. Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egységárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Külön mellékletek 25 gramm súlyig 300 koronáért, azontul 25 grammonként 50 koronával magasabb árért mellékeltetnek.

PÉNZ-

és áruügyleteket lebonyolítunk. Értékpapirokat és külföldi pénznemeket adunk és veszünk. Tőzsdéi megbízásokat elfogadunk.

NEUSCHLOSZ TESTVÉREK, bankiroda

BUDAPEST, VI., LOVAG-UTCZA 20. (Nyugati p. u. közelében.)

Alapítva : 1900.

(1. XII. 7.)

Telefon : 76—69.

MAGYAR BELGA FÉMIPARGYÁR R.-T.

BUDAPEST, VI., HUNGÁRIA-KÖRUT 115/117. SZ.

Elvállalja: mezei, erdei, bánya- és iparvasutak nyomjelzését, valamint sikló- és sodronykötélpályák, csatlakozó vágányok építését.

Szállít: sineket, vágányt, váltókat (szabványos, helyi érdekű és keskenyvágányú vasutak részére), fordítókorongokat, kocsikat, mozdonyokat, kerekeket és kerékpárokat, csapágyakat és egyéb kocsialkatrészeket.

(2. XII. 3.)

Erdészi vagy fővadászi állást keres szakiskolát és továbbképzőt, valamint középiskolát végzett, nőtlen, 26 éves, katona-viselt egyén, ki az erdészet, valamint a vadászat minden ágában teljesen jártas, s ki jelenleg is egy 5000 holdas erdőgazdaságot önállóan vezet s jó bizonyítványokkal rendelkezik. Czime a kiadóhivatalban megtudható.

(3. III. 3.)

Roessemann és Kühnemann R.-T. keskenyvágányu vasutak, sodronykötélpályák és modern szállítóberendezések gyára. **Erdei vasutak** nyomjelzése, tervezése és építése. **Tüzi- és rönkfaszállítókocsik, sinek, váltók és fordítókerongok. Faszállítókocsik** 4, 6 és 8 tonna hordképességgel nagy mennyiségben készleten, Gyár és iroda: **Budapest, VI., Váci-ut 113—115.** Fiókok: **Prága, Wien, Lemberg, Zágráb.** Telefon: 94—19 és 27—36. (4. XII. 3.)

Erdőket, faállományokat

vesz a

Veszprémi Faipar r.-t., Veszprém.

Közvetítők jutalmaztatnak.

(5. VIII. 3.)

ORENSTEIN és KOPPEL, keskenyvágányu vasutak gyára, **BUDAPEST, Andrassy-ut 53.** Gyártelep: **Pestszentlőrincz.** Gyárt és szállit mindennemű **erdei vasuti anyagot.** (6. XII. 3.)

MAGYAR GAZDASÁGI ÉS KISVASUTI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, V., MÉRLEG-UTCA 3. SZÁM

Tervez, épít, financiroz és üzemben tart **erdei vasutakat** és szállit ily vasutakhoz szükséges

felépítményi anyagokat és járműveket.

Vasuti anyagokból állandóan nagy rak-
tárt tart és kívánatra készséggel szol-
gál ajánlattal. (7. XII. 3.)

Tölgyfacsert és egyéb cserzőanyagot, vad- és más nyers-
bőröket állandóan vesz **BAK IMRE** borkeres-
kedő **Budapest, Szerecsen-utca 49. szám.** (8. III. 2.)

ERDEI VASUTAK

sinek, váltók, keskenyvágányu erdei kocsik, kerékpárok és mozdonyok szállítása új és használt állapotban. Nyomjelzés, tervezés és építés.

A MAGYAR WAGGON- ÉS GÉPGYÁR R.T. GYŐR,
keskenyvágányu vasúti gyártmányainak eladása és bérbeadása.

ANGOL-MAGYAR BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KESKENYVÁGÁNYU VASUTOSZTÁLY (9. XII. 2.)

BUDAPEST, V., VILMOS-CSÁSZÁR-UT 32. SZÁM.

Méhrajt, Műlépet

elsőrendű, valódi méhviaszból napi áron szállít, vagy salakmentes viaszért 75%-ban azonnal becserél, Boczonádi- és egyéb rendszerű méhkaptárakról, kásokról, mézpergetőkről, méhészeti kellékekről tájékoztató árjegyzéket, **a 42-es Boczonádi-kaptár ismertetését** s a „Méhészet” szaklapból mutatványszámot kívánatra ingyen küld, kezdő méhészeknek díjtalan tanácsot ad, sonkolyt, méhviaszt, mézet és méhesládót napi áron vesz:

Sürgőnyczím:
BOCZONÁDI UJPEST
Telefon 75—81.

BOCZONÁDI MÉHÉSZETE
UJPEST, SZÉCHENYI-UTCZA 7. SZÁM.

(10. VI. 2.)

VUK M. ÉS FIAI

fatermelők és fakereskedők.

ALAPITTATOTT 1847-BEN.

BUDAPEST

Iroda: V., KÁLMÁN-UTCZA 10. : Fatelep: V., VÁCZI-UT 160.

Telefon 19—12. : Telefon 50—07.

Sürgőnyczím: FAVUK BUDAPEST.

(11. V. 2.)

Pályázat négy szakvizsgázott erdőőri állásra. Fizetés: 3600 korona készpénz, 5 q gabona, lakás, 2 hold szántó, 2 tehén- és 6 drb. sertéslegeltetés, kaszáló 2 tehén téli tartásához, szükséges tűzifa, 1 pár bakancs, erdei és vadászati kihágások után nagyobb

részesedés, nyugdíjbiztosítás uradalom részéről egy évi próba-idő után.

Nyugdíjazott, de még jó erőben levő volt kincstári alkalmazottak, vagy kiszolgált csendőrök előnyben részesülnek.

Szakvizsgálati, szolgálati, erkölcsi, születési bizonyítványokkal, valamint családi állapot feltüntetésével és személyleirással felszerelt s sajátkezűleg irt kérvények Uradalmi Erdőhivatal címre, Fony (Abauj megye) küldendők. (12. II. 1.)

Erdészi vagy fővadászi állást keres 31 éves, nős, kiscsaládu erdőtiszt. Végzettsége 6 középiskola és erdészeti szakiskola. A Dunántul két legnagyobb uradalmából 11 éves gyakorlatot igazoló szolgálati bizonyítvánnyal. Állást már augusztus 1-én elfoglalhat. Czim: S. J. erdész, Balatonszentgyörgy. (13. II. 1.)

Akadémiai végzettséggel és megfelelő gyakorlattal bíró fiatal, lehetőleg nőtlen

ERDŐTISZT

kétezer holdas erdőgazdaság vezetésére kerestetik. Részletes ajánlatok „Erdőgazdaság 2000” jelige alatt

TENZER GYULA hirdetőjébe

BUDAPEST, IV. KERÜLET, SZERVITA-TÉR 8. SZ.

(Városház-utca sarkán) kéretnek.

(19)

Erdőifenyőcsemetéket 1—2 éveseket, őszi ültetésre nagyobb mennyiségben vesz és ajánlatokat ár és mennyiség megjelölésével kér gróf Degenfeld Pál erdőgazdasága, Téglás, Hajdu megye. (17)

Pályázat. Egy vizsgázott erdész, ki egyuttal a vadászat-kezelésben is jártas, nagyobb birtokra, amely 1400 kat. hold erdő is foglal magában, melyben fővad is tenyészik; azonfelül 7500 kat. hold nagyobb részt bérelt vadászterülethez kerestetik. Pályázóktól 40 éven aluli életkor és a német nyelv teljes tudása megkívántatik. *Rohonczi uradalom, Vas megye.* (14. III. 1.)

Arad megyében megszállott területen 863 m. hold föld-birtok, melyből mintegy 600 hold erdősült, 40.000 $\text{ü} \text{rm}^3$ fatömeggel, 20.000 kg cserzőkéreggel, 200 hold szántó, $1\frac{1}{2}$ hold belsőség, többi rét, legelő, holdanként négyezer koronáért eladó. Értekezni *Dr. Schultz Károly* erdőmérnöki és faértékesítő irodájában lehet: Kíspeszt, Teleki-utca 56. (15)

Veszek lucz-, jogenyefenyő-, tölgy-, köris-,
bükkerdőt kitermelésre, már kitermelt
rönköket is. **NAGY** erdőigazgató, Bakonyszentlászló.
(21. V. 1.)

Faeladási hirdetmény. 5275/1920. — Gyöngyös rendezett tanácsu város tanácsa f. évi július hó 26-án délelőtt 10 órakor nyilvános szóbeli árverésen eladja a helyszínén Vizeskeszű völgyben kitermelt és ürméterekbe rakott 1000 $\text{ü} \text{rm}$, azaz egyezer $\text{ü} \text{rm}$ tölgyfaanyagot, melynek 80%-a szőlőkarótermelésre alkalmas, 20%-a tűzifa.

Az ürméter, illetve a tűzifaanyag hossza 1,5 méter, magassága 1,20 méter, szélessége 1 méter.

Becsértéke és kikiáltási ára 300.000 korona, azaz három-százezer korona.

A megajánlott vételár 1920. szeptember 15-ig a v. közpénztárnál 5% jutalékkal és II. fok. bélyegilletéssel együtt befizetendő.

Szállítás csak a vételár teljes összegének befizetése után eszközölhető.

Ha a faanyag egész tömegére vevő nem akadna, úgy a faanyag fenti napon kisebb tételekben a már jelzett fizetési feltételek mellett fog eladatni.

A faanyag kiszállítási határideje 1920. december hó 31-ike mely határidőn túl visszamaradt faanyag kártérítési kötelezettség, nélkül a város tulajdonába megy vissza.

Gyöngyös, 1920. június 19-én tartott tanácsülésben.

Dr. Puky Árpád
polgármester.

(18)

NEUSCHLOSS-LICHTIG REPÜLŐGÉPGYÁR ÉS FAIPAR R.-T.

Központi iroda:

BUDAPEST, V., BALATON-UTCZA 2. SZÁM

Gyárt: Szerszámnyeleket ipari és mezőgazdasági
célokra. Mezőgazdasági faszerszámokat,
mint kubikos talicskákat, kaszanyeleket, lapátokat, szeker-
alkatrészeket és szekereket, továbbá sport faczikkeket,
mint ródlikat, hockey botokat, tornafelszerelést stb.
Konyhaeszközöket.

(24. VI. 1.)

Gróf Berchtold uradalom Nagyorosziban keres államvizsgá-
zott főerdészt, ki a német nyelvet szóban és írásban teljesen bírja.
Róm. kath. vallású és többi évi gyakorlattal bíró előnyben. (20. II. 1.)

SKABA és PLÖKL

BUDAPEST, VI. KERÜLET, VILMOS-CSÁSZÁR-UT 33. SZÁM.

Fegyverraktára és puskaművesműhelye

SZÁLLIT: Fegyvereket, töltényeket, löport, vadász- és téli
sportfelszerelést, skít és száánkót. Veszünk mindenféle agancsot.

(25. VI. 1.)

Fazekas Ferencz dr. jur. és okl. erdőmérnök,
 erdőgazdasági és fakereskedelmi irodája
UJPEST, DESSEWFFY-UTCZA 22.

VÁLLAL: Magánmérnöki munkálatokat. Mezőgazdasági és erdőbirtok-parcellázásokat. Erdőbirtokok, faanyagok és erdei melléktermékek értékelését és értékesítését, adását-vételét. Üzemtervek készítését. Szakvéleményezéseket, szakértőségeket. Eljár hatóságoknál, czégeknel gyors megbízatásokban, képviselletekben. Berendez, ellenőriz magánuradalmi üzemeket, ügykezeléseket, pénz- és anyagszámadásokat. Magánuradalmak tartamos kiszolgálását vállalja a kész kiadások megtérítése és mérsékelt évi fix díjazás ellenében. (22.VI. 1.)

Épületfát, deszkát, tűzifát sürgősen átveszek eredeti termelőtől, erdőbirtokostól, bármily mennyiségben, direkt fogyasztók számára.

Földmérést, erdőbecslést, erdősitést, gazdasági terv készítést, erdőkitermelést, értékesítést mindenkor jutányosan elvállalok.

Dr. Schultz Károly erdőmérnöki és faértékesítő irodája:
 Kispest, Teleki-utca 56. (23. VI. 1.)

Pályázati hirdetmény. Özv. gróf Berchtold Miklósné Nagyoroszi (Nógrád vármegye) községben lévő kőbányával, téglagyárral egybekapcsolt és erdei iparvasut-üzemmel ellátott, mintegy 3000 holdas erdőgazdasága vezetésére egy nős, róm. kath. vallásu erdőmérnököt keres, ki több évi gyakorlattal és az erdőrendezési munkálatokban teljes jártassággal bír; megkívántatik az 1879. évi XXXI. t.-cz. 36. §-ában körülírt szakképzettség, a német nyelv tudása, ép, egészséges testalkat.

Az állás azonnal elfoglalható, a véglegesítés egy évi sikeres próbaszolgálathoz van kötve.

Javadalmazás: 6000 K évi fizetés, lakás, világítás, kerthasználat, 12 q buza, 12 q rozs, 12 q árpa, 2 m. hold felszántott terület, 2 drb. tehéntartás 1 éves szaporulatával, 3 drb. sertés és 1 éves szaporulatának legeltetési jog, 32 erdei méter tűzifa s azonfölül a tiszta jövedelem 5%.

Az okmánymásolatokkal felszerelt pályázati kérvények, melyek vissza nem adatnak, mélt. özv. gróf Berchtold Miklósné czimére, Kolosváry János kir. gazdasági felügyelő urhoz Balassagyarmatra küldendő, ki szóbeli felvilágosításokat is ad. (26)

Az „Erdészeti Lapok“ 1920. évi XIII—XIV. füzetének tartalma :

	Oldal
<i>Kiss Ferenc</i> : Az Alföld fásításának kérdéséhez.....	275
Az új üzemrendezési, határállandósítási és felmérési utasítások ismertetése	295
Az Alföld fásításának ügye	307
EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK. I. Megismételt sürgős kérelem erdészeti szakkönyvek adományozása vagy eladása tárgyában.....	310
II. Pályázat erdészeti ösztöndíjakra	310
III. Pályázat a báró Bánffy Dezső-alapítvány ösztöndíjaira	311
HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK. I. Körrendelet csemetetermelés és szétosztás tárgyában	311
II. Hirdetmény	315
III. Pályázati hirdetmény a m. kir. erdészeti szakiskola tanulóinak felvétele tárgyában	316
KÜLÖNFÉLÉK. Személyi hír. — Halálozások. — A szálerdő természetes felújítása. — Adományok az Országos Erdészeti Egyesület javára. — Adomány menekült erdőtiszték segélyezésére. — Nagy adomány az államerdészeti tisztviselők gyermekeit segélyzőalap javára — A Falu szövetség. — A főiskolai hallgatók támogatása. — Sarjerdők szálerdőkké való átalakítása. — Faarak. — Szibériából. — Helyreigazítás. — Adományok a főiskolai Mensa javára	319
Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések (1920. június hó)	324
HIRDETÉSEK	I—VII

"PÁTRIA"

IROD. VÁLL. ÉS

NYOMDAI

R. T.

